

Advies Natuurwaarden Makkum
Zuidwaard en Holle Poarte 2008

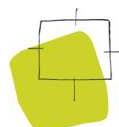
**Advies Natuurwaarden Makkum
Zuidwaard en Holle Poarte 2008**

Inhoud

Rapport en bijlagen

4 november 2009

Projectnummer 280.00.16.24.13

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Samenvatting van de conclusies	5
1.1	Soortenbescherming	5
1.2	Gebiedsbescherming	6
2	Inleiding	7
2.1	Planbeschrijving	7
2.2	Soortenbescherming	8
2.3	Gebiedsbescherming	10
3	Beschrijving van het gebied	13
3.1	Plangebieden	13
3.2	Holle Poarte	13
3.3	Makkum Zuidwaard	18
4	Natuurwaarden	21
4.1	Beschermde gebieden	21
4.2	Soortenonderzoek	30
4.2.1	Vaatplanten	33
4.2.2	Zoogdieren - vleermuizen	36
4.2.3	Zoogdieren - overige	37
4.2.4	Vogels	40
4.2.5	Amfibieën	43
4.2.6	Reptielen	44
4.2.7	Vissen	45
4.2.8	Dagvlinders	46
4.2.9	Libellen	47
4.2.10	Overige	48
5	Conclusie	49
5.1	Gebiedsbescherming	49
5.2	Soortbescherming	49
5.3	Conclusie	51
5.4	Aanbevelingen	52
6	Bronnen	53
6.1	Veldbezoek	53
6.2	Media	54
6.3	Gegevens	54
6.4	Literatuur	54

Bijlagen

Samenvatting van de conclusies

1.1

Soortenbescherming

Dit rapport bevat onder meer het verslag van een vooronderzoek in het kader van de Flora- en faunawet. De conclusie hieruit is voldoende om een besluit te nemen waarop de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is, zoals het vaststellen van de onderliggende bestemmingsplannen.

Soortengroep	Verbodsovertredingen bij beschermde soorten	Gevolgen
Flora	Zwanenbloem, dotterbloem	Vrijstelling
Vleermuizen	-	-
Overige zoogdieren	Aardmuis, gewone bosspitsmuis, Bunzing, Dwergmuis, Dwergspitsmuis, Egel, Haas, Hermelijn, Huisspitsmuis, Konijn, Ree, Vos, Wezel en Woelrat Noordse woelmuis en waterspitsmuis	Geen, vrijstelling Geen (Eventuele ingrepen aan watergangen en oevers onder voorwaarde nader onderzoek, zie paragraaf 4.2.3.)
Broedvogels	-	Geen, bij werken buiten broedseizoen
Amfibieën	Bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker, meerkikker en kleine watersalamander	Geen, vrijstelling
Reptielen	-	-
Vissen	Kleine modderkruiper en bittervoorn	Geen (Eventuele ingrepen aan watergangen onder voorwaarden (zie paragraaf 4.2.7). Anders nader onderzoek.)
Dagvlinders	-	-
Libellen	-	-
Overige soorten	-	-

1.2

Gebiedsbescherming

Dit rapport bevat onder meer het verslag van een vooronderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De conclusie hieruit moet namens het bevoegd gezag worden bevestigd, om een besluit te nemen waarop de Algemene wet Bestuursrecht van toepassing is, zoals het vaststellen van de onderliggende bestemmingsplannen.

Beide plangebieden grenzen aan het Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied Friese IJsselmeerkust (tevens een oud Staatsnatuurmonument en een oude Ecologische Hoofdstructuur) en aan het Wetland en Vogelrichtlijngebied IJsselmeer. Op de Ecologische Hoofdstructuur na komen al deze gebieden samen in het Natura 2000-gebied IJsselmeer. Ook in de plangebieden ligt een deel van de Ecologische Hoofdstructuur.

Vanwege deze zeer geringe afstand tot beschermde gebieden uit de Natuurbeschermingswet 1998 en Ecologische Hoofdstructuur heeft in januari 2006 en februari 2009 een vooroverleg met vertegenwoordigers van het bevoegd gezag plaatsgevonden. Naar aanleiding hiervan is het aanvullend onderzoek naar flora, noordse woelmuis en waterspitsmuis uitgevoerd (Koeman en Bijkerk, 2006) en naar broedplaatsen van roerdomp en bruine kiekendief (BügelHajema Adviseurs, 2009, zie bijlagen).

Naar verwachting hebben beide bestemmingsplannen geen effecten op de in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en het beleid voor de Ecologische Hoofdstructuur beschermde gebieden.

Inleiding

2

2.1

Planbeschrijving

Ten behoeve van de bestemmingsplannen bedrijventerrein Makkum Zuidwaard en recreatieterrein Holle Poarte 2008 is het in verband met artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) noodzakelijk een onderzoek in het kader van de natuurwetgeving uit te voeren naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied. Vanwege de samenhang van beide gebieden is de problematiek voor natuurwaarden sterk vergelijkbaar. De plangebieden vormen samen een schiereiland.

Figuur 1. Plangebied 'Makkum Zuidwaard' (lila) en 'Holle Poarte 2008' (paars), omliggend gebied en kilometerhokken (grijze lijnen)

Dit rapport is de weerslag van een vooronderzoek in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en het beleid voor de Ecologische Hoofdstructuur.

2.2

Soortenbescherming

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

ZORGPLICHT Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving. Die zorgplicht houdt in ieder geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen heeft voor flora of fauna, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten. Diegene moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verwacht om die nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (artikel 2).

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12).

SOORTENBESCHERMING Beschermde zijn de inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat), alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en rivierkreeft, wijngaardslak en Bataafse stroommossel. Deze soorten zijn vermeld op lijsten die zijn gebaseerd op het Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

BESCHERMINGSREGIMES Op 23 februari 2005 is de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze AMvB deelt de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes in. In de 'Lijst van alle soorten beschermd onder de Flora- en faunawet' worden de soorten ingedeeld in tabellen (zie ook bijlage 9):

- Algemene soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 1'). Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling voor de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet.
- Overige soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 2'). Voor overige soorten en vogelsoorten geldt eveneens een vrijstelling bij ruim-

telijke activiteiten, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten uit tabel 2 ontheffing worden aangevraagd.

- Strikt beschermde soorten. Bijlage 1-soorten van de AMvB 2004 en bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 3').

Voor deze soorten geldt in principe geen vrijstelling. Voor verstoring van deze soorten en van vogels kan slechts onder bepaalde voorwaarden ontheffing worden verleend.

De soorten die in het kader van de Europese Habitatrichtlijn zijn geplaatst op bijlage IV van te beschermen soorten (Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna), zijn als gevolg hiervan in Nederland in de Flora- en faunawet van 2002 opgenomen als streng beschermde soort. De verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voorzagen echter niet in het criterium 'goede instandhouding van de soort'. Dat aspect moest daarom zolang de Flora- en faunawet niet was aangepast, expliciet worden afgewogen voor elk ruimtelijk plan.

De gemeenteraad die besluit neemt over een bestemmingsplan waarin de belangen van een streng beschermde soort kunnen spelen, moest hiervoor in het vaststellingsbesluit zelf een expliciete afweging opnemen (ABRS, 28 februari 2007, 200604026/1). Daarbij moet op grond van adviezen van deskundigen, gebaseerd op goed onderzoek (ABRS, 23 augustus 2006, 200600506/1) worden overwogen dat het voortbestaan van de soort ter plekke door de toe te laten ontwikkelingen niet wordt bedreigd. Hiervoor liep in het najaar een voorhangprocedure voor een AMvB. Daarmee is dit aspect uit de Flora- en faunawet voor het jaar 2009 gerepareerd.

BIJLAGE IV SOORTEN

De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Voor een goede instandhouding van een diersoort zijn echter ook behoud van foerageergebied en migratieroutes nodig. Dat wordt in dit rapport ook mee gewogen.

Deze aspecten worden in de nieuwe interne handreiking van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (31 oktober 2008) ook overwogen bij de besluitvorming over ontheffingsverlening.

HABITAT

In dit rapport wordt tevens aandacht geschonken aan soorten van de Rode lijst. Hierop staan Nederlandse soorten die bijzondere aandacht nodig hebben. Deze soorten worden bedreigd, zijn zeldzaam of erg kwetsbaar of nemen sterk in aantal af (zie bijlage 9). De Rode lijsten zijn officieel door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld (Besluit Rode lijsten flora en fauna, november 2004). Veel rode lijstsoorten (vooral planten) worden echter niet door de Flora- en faunawet beschermd en hebben daardoor geen duidelijke juridische status.

RODE LIJST

2.3

Gebiedsbescherming

EUROPESE RICHTLIJNEN

Naast het soortenbeleid uit de Europese Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992) moet op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) ook aandacht worden besteed aan beschermde natuurgebieden uit deze regelgeving. Dit is uitgewerkt in het Natura 2000-beleid. Natura 2000 is het netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die worden beschermd op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De richtlijnen geven aan welke typen natuur en welke soorten precies moeten worden beschermd. De lidstaten wijzen daarvoor speciale beschermingszones aan. In het kader van de Vogelrichtlijn zijn speciale beschermingszones aangewezen ter bescherming van vogelsoorten vermeld in bijlage I van deze richtlijn, van trekvogels op de Nederlandse Rode lijst en van hun habitatten. Deze aanwijzing is in Nederland nagenoeg voltooid. In het kader van de Habitatrichtlijn zijn speciale beschermingszones aangemeld bij de Europese Commissie ter bescherming van leefgebieden vermeld in bijlage I en van planten- en diersoorten vermeld in bijlage II van deze richtlijn. Alle gebieden die zich kwalificeren voor aanmelding zijn op grond van de genoemde richtlijnen beschermd alsof ze al zijn aangewezen.

GEBIEDSCATEGORIEËN

Natuurbeschermingswet

Onder de oude Natuurbeschermingswet 1967 vielen twee typen gebieden: nationale en beschermde natuurmonumenten en gebieden die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft aangewezen ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen. Per 1 oktober 2005 vallen de Natura 2000-gebieden samen met de twee hiervoor staande typen gebieden onder de Natuurbeschermingswet 1998. Daar waar de beschermde natuurmonumenten samenvallen met een Natura 2000-gebied, verliest het gebied zijn status als beschermd natuurmonument. Voor ingrepen in of in de omgeving van een dergelijk gebied moet door middel van een vooroverleg tussen bevoegd gezag en initiatiefnemer worden ingeschat of er een kans is op een significant negatief effect. Wanneer geen wetenschappelijke zekerheid bestaat dat er geen significant negatief effect is, moet een onderzoek ten behoeve van een passende beoordeling worden uitgevoerd. Indien er mogelijk wel een negatief effect is, maar dit zeker niet significant is, moet een verslechterings- en verstoringstoets worden uitgevoerd. Voor beide toetsen moet de initiatiefnemer de gegevens aanleveren in de vorm van een Natuurbeschermingswetrapport. Het bevoegd gezag toetst deze rapportage op verzoek van de initiatiefnemer. Dit is bijna altijd het college van Gedeputeerde Staten van de provincie. In beginsel verleent het bevoegd gezag alleen een vergunning als zekerheid is verkregen dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.

BESCHERMINGSREGIEMS

Ruimtelijke ontwikkelingen worden voor alle gebieden getoetst aan de vigerende aanwijzingsbesluiten. Dit zijn vaak nog de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied, als Beschermd natuurmonument of Staatsnatuurmonument of de

aanmelding en voorlopige aanwijzing als Habitatrichtlijngebied. Omdat de instandhoudingsdoelstellingen zijn of worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten en de beheersplannen van het Natura 2000-gebied wordt ook daar naar gekeken. In die besluiten en plannen staat vanwege welke soorten en habitatten en om welke reden het gebied is of wordt aangewezen. Deze instandhoudingsdoelstellingen van een gebied mogen niet worden geschaad en in de toekomst aan te wijzen instandhoudingsdoelen mogen niet onmogelijk worden gemaakt.

De aanwijzingsbesluiten voor Natura 2000-gebieden zijn echter ten tijde van het schrijven van dit rapport nog niet voor alle gebieden klaar. In 2006 zijn 119 gebieden (eerste tranche en Waddentranche) voor aanwijzing in procedure gebracht. De conceptaanwijzingsprocedure voor een aantal van de resterende gebieden is eind 2008 gestart. In het voorjaar van 2009 zijn bovendien delen van de Noordzee in concept aangewezen. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft op 24 september 2009 de conceptaanwijzing van nog eens 11 Natura 2000-gebieden gestart. Het gaat om de gebieden Lauwersmeer, Bargerveen, Rottige Meenthe & Brandemeer, Stelkampsveld, Korenburgerveen, Binnenveld, Lingegebied & Diefdijk-Zuid, De Wilck, Biesbosch, Bunder- en Elsloërbos en Drentsche Aa-gebied.

De minister heeft op 19 februari 2008 de eerste drie en op 25 februari 2009 de volgende zeven gebieden definitief aangewezen. Uit de eerste tranche zijn de gebieden Voornes Duin, Duinen Goeree & Kwade Hoek en Voordelta en uit de Waddentranche zijn de gebieden Waddenzee, Duinen en Lage Land Texel, Duinen Vlieland, Duinen Terschelling, Duinen Ameland, Duinen Schiermonnikoog en Noordzeekustzone aangewezen. Op 10 september 2009 zijn ook de gebieden Witterveld, Engbertsdijksvenen, Arkemheen, Deurnsche Peel & Mariapeel en Groote Peel aangewezen.

Per 1 september 2009 is voor ruim 80 van de 168 gebieden een conceptbeheerplan beschikbaar. Voor alle gebieden zou de definitieve aanwijzing eind 2010 van kracht moeten zijn. Voorlopig wordt daarom, voor het overgrote deel van de gebieden, mede getoetst aan de bestaande gebiedsdocumenten of conceptaanwijzingsbesluiten.

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur uit de Nota Ruimte (Regeringsbeslissing 2006) en het Streekplan Fryslân 2007 geniet een vergelijkbare bescherming. Ingrepen bij deze gebieden worden door het bevoegd gezag, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân, getoetst bij een ruimtelijke procedure. De Ecologische Hoofdstructuur mag niet worden aangetast. Aantasting wordt alleen verdedigbaar geacht, als aantoonbaar is dat het project van groot openbaar belang is en er geen redelijk alternatief bestaat. Hier geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-principe. De aantasting moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd. Restschade moet worden gecompenseerd.

In juli 2007 is door het Rijk en de provincies het beleidskader 'Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS -saldobenadering en herbegrenzen EHS' uitgegeven. Met dit beleidskader kan maatwerk worden geboden. In het beleidskader wordt onder andere een beoordelingskader gegeven (significan-

EHS

tie) en wordt aangegeven dat ook externe werking een expliciet te beoordelen effect is.

B e s c h r i j v i n g v a n h e t g e b i e d

3

3.1

Plangebieden

Aan de zuidwestzijde van Makkum liggen buitendijks de plangebieden van het bedrijventerrein Makkum Zuidwaard en het recreatiegebied Holle Poarte (Makkum aan Zee, Makkum Beach en dergelijke). Beide plangebieden zijn gelegen op een voormalige zandplaat (Skilbanck) voor de IJsselmeerkust. Die plaat bestaat sinds het graven van het Makkumer Djip in 1930 uit twee delen: de Noordwaard en de Zuidwaard. De voormalige landbouwgrond in Makkumer Zuidwaard is voor een belangrijk deel in 2000 ingericht als natuurgebied. Hier is veel open water met brede ondiepe oeverzones, die in open verbinding met het IJsselmeer staan via de Piamergeul.

Daarnaast zijn grote delen van deze zandbanken sinds de afsluiting van de Zuiderzee begroeid met riet- en biezenuigte en wilgenbos. In de beide plangebieden zijn watergangen gegraven, ondermeer ten behoeve van havens.

De Noordwaard en de zuidelijke helft van de Zuidwaard zijn natuurgebieden, die op een deel van het natuurgebied de Súdwaerd (It Fryske Gea) na, buiten deze bestemmingsplannen blijven.

HISTORIE

Panorama van natuurgebied de Súdwaerd

3.2

Holle Poarte

Het plangebied Holle Poarte is aangegeven op kaart 1. Het betreft het grootste deel van het buitendijks gebied aan de zuidwestzijde van de kern Makkum. Aan de noordzijde wordt het plangebied begrensd door het Makkumer Djip langs de Makkumer Noordwaard en aan de noordoostzijde door het industrieterrein Zuidwaard. Aan de zuid- en westzijde grenst het plangebied aan het IJsselmeer en het natuurterrein Súdwaerd.

PLANGRENZEN

Een deel van de zandbanken (van de Zuidwaard) is sinds het bestemmingsplan van 1992 uitgegroeid tot een recreatiegebied, dat wordt omvat in het plangebied de Holle Poarte. Hier zijn verblijfsrecreatieve voorzieningen en andere

recreatievoorzieningen gelegen. Ook is Makkum aantrekkelijk voor watersporters als toegang tot het IJsselmeer. Langs het Makkumer Djip is een aantal jachthavens ontstaan.

Overzichtbeelden camping

HUIDIGE SITUATIE

Tussen 1992 en 2004 zijn in het zuidelijke deel van het plangebied vakantie-woningen ontwikkeld. Deze woningen en appartementen verschillen in zowel stijl als grootte. Het midden van het plangebied huisvest een grootschalige camping met zowel permanente mogelijkheden voor stacaravans als tijdelijke plaatsen voor tenten, kampeerauto's en caravans. Er zijn mogelijkheden voor 620 jaarstandplaatsen voor stacaravans en 250 toeristische staanplaatsen voor tenten, campers en toercaravans.

Centrumvoorzieningen tussen jachthaven en camping

Aan het Makkumer Djip liggen twee jachthavens, één haven voor passanten en vaste ligplaatsen en één verenigingshaven. Ook zijn hier een supermarkt, een restaurant, enige detailhandel en diverse sanitaire voorzieningen aanwezig. Aan de westzijde van het plangebied is de strandfunctie verder versterkt door de ontwikkeling van een wandelboulevard waarlangs detailhandel en horecavoorzieningen zijn gevestigd. Centraal langs de boulevard ligt hotel-restaurant 'De Vigilante' met 32 vakantieappartementen. Ook zijn 40 appartementen gelegen bij de Skilbank.

Panorama van de Wandelboulevard met De Vigilante en Skilbank

Aan de zuidwestzijde van de camping ligt een gebied met 31 recreatiewoningen. Voor de ten zuiden hiervan gelegen villaparken is vergunning verleend voor de bouw van 389 woningen en appartementen.

Aan de oostzijde van het plangebied zijn enkele maatschappelijke voorzieningen gevestigd, zoals een voormalige stortplaats, een gemeentewerf en een garage voor de brandweer. Op een aangrenzend braakliggend perceel is ook grond in depot gezet en vindt soms opslag van grootschalige materialen plaats (in beslag genomen jachten).

Kazerne brandweer

Voorzieningen gemeentewerf en stortplaats

Midden door het plangebied loopt een nieuwe waterpartij met brede groene oeverzones. Dit is onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Panorama Ecologische Hoofdstructuur vanaf Suderseewei naar het zuiden

Ecologische Hoofdstructuur vanaf Suderseewei naar het noorden

Het gecultiveerde deel van beide plangebieden bestaat uit wegen, gazons, bomen in gazon en houtsingels, erven met grotendeels extensief beheert groen en havens met kaden, steigers en begroeide oevers. Daarnaast zijn er wilgenstruweel, riet- en biezenvelden, kale en begroeide oevers, stranden en open water in de vorm van watergangen en brede open plassen of baaien.

De gazons worden een- tot tweewekelijks gemaaid, de overige terreinen worden minder frequent gemaaid en de watergangen worden ten minste jaarlijks geschoond. Sinds 1990 wordt er vrijwel geen hooiland meer actief beheerd.

Het natuurterrein Súdwaerd is in beheer bij It Fryske Gea. Dit betreft 45 ha van de Ecologische Hoofdstructuur binnen het plangebied Holle Poarte 2008 en het Natura 2000-gebied dat daaraan grenst. De laatste ontwikkeling hier was het uitgraven van een krekensysteem en de baai aan het IJsselmeer met brede oeverzones. Dit natuurontwikkelingsproject is in 2000 voltooid. Het vrijgekomen zand is gebruikt om de verblijfsrecreatieterreinen Makkum aan Zee en Holle Poarte op te hogen en een oeverwaluwand aan te leggen. Recreatieve voorzieningen, zoals ontsluiting met een pad en een vogelkijkscherm, maakten deel uit van dit project. Daarmee wordt ook voor het aangrenzende gebied een goede zonering bereikt. Als verdere zoneringsmaatregel is de baai afgesloten voor vaar- en waterrecreatie.

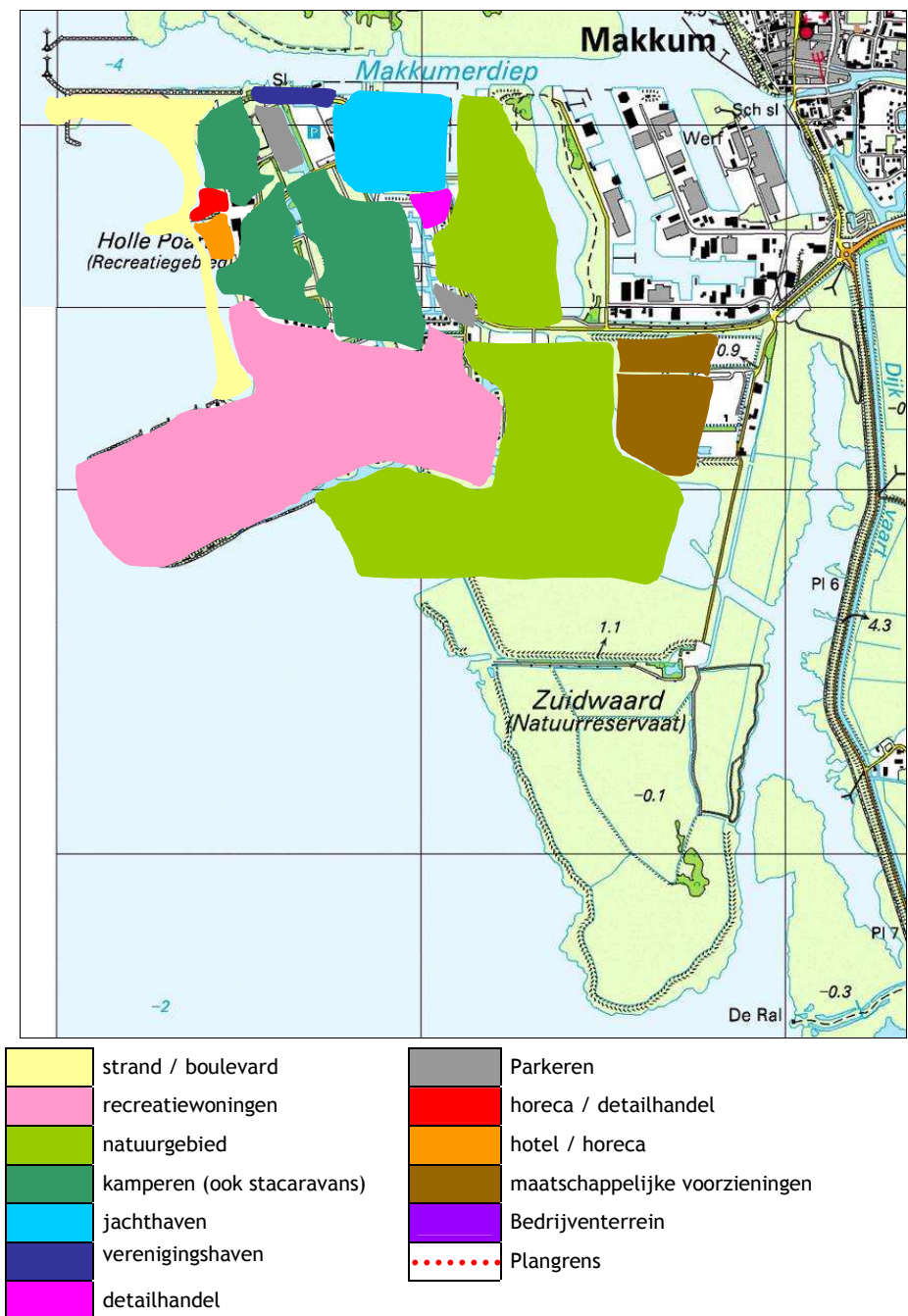
De provinciale terreinbeheerder verhuurt 45 ha aan een rietsnijder. Ten behoeve van de rietcultuur worden terreindelen opgemalen en daarvoor kaden onderhouden. Vanwege de natuurbelangen blijft jaarlijks een deel van het riet staan en wordt de rietoogst op vrijwillige basis beëindigd voor 1 maart.

ONTSluitING

Het plangebied wordt ontsloten door de Suderseewei, die aan de zuidoostzijde langs Makkum loopt en doorloopt tot aan de wandelboulevard van de Holle

Poarte. Ter hoogte van de parkeerplaats bij de jachthaven buigt de weg De Holle Poarte af naar het westen, richting hotel-restaurant 'De Vigilante' en centrumvoorzieningen. Hier is een tweede parkeerplaats.

De vakantiewoningen en een parkeerplaats worden vanaf de Suderseewei ontsloten met een rotonde. Daarnaast bevat het plangebied diverse voet- en fietspaden.

Figuur 2. Recreatieve voorzieningen in de Holle Poarte

3.3

Makkum Zuidwaard

LIGGING Het plangebied voor Makkum Zuidwaard is aangegeven op figuur 1. Het 15 ha grote bedrijventerrein is in 1990 aangelegd en ligt tussen Makkum, het Makkumer Djip en het recreatiegebied de Holle Poarte ingeklemd.

Dit eerste grotere geplande bedrijventerrein van Makkum is aan het eind van de twintigste eeuw op de Zuidwaard aangelegd, direct naast de scheepswerf. Door de directe ligging aan het water zijn hier vooral watergebonden bedrijven gevestigd.

Alle gronden van het bedrijventerrein zijn uitgegeven. De westrand van het plangebied bevat de groenstrook die deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur.

Panorama Ecologische Hoofdstructuur vanaf weg De Stienplaat

Splitsing De Stienplaat-
De Munnikplaat

De Munniksplaat naar het oosten

RECREATIEVAART

Makkum biedt kansen voor bedrijven die een relatie hebben met de jachtbouw. De grote scheepswerf is uitgegroeid tot een bedrijf dat tot zeer grote jachten kan bouwen. De faam van dit bedrijf, de gunstige ligging en de verbeterde toeristische infrastructuur hebben andere jachtwerven naar het gebied toe getrokken. Ook trekt het bedrijventerrein jachtverhuurbedrijven aan, vanwege de goede bereikbaarheid voor potentiële huurders die vanuit Makkum naar het IJsselmeer, de Waddenzee of verder willen varen. Toeristisch-recreatieve bedrijven die zich wilden vestigen op bedrijventerrein Zuidwaard hebben hiertoe alle ruimte gekregen, wat wel blijkt aan de grote aantallen bedrijven die werkzaam zijn als jachtbouw- of jachtschildersbedrijf, toeleveringsbedrijf voor de jachtbouw, jachtmakelaardij, jachtcharter- of jachtverhuurbedrijf.

Bocht in de Stranwei naar het oosten

Bocht in de Stranwei naar het noorden

Het plangebied wordt op twee plaatsen ontsloten op de Suderseewei en op één plaats op de Workumerdijk. Intern zijn de erfontsluitingswegen parallel aan elkaar en aan de binnen het plangebied aanwezig waterlopen gelegen. Het betreffen door de aanwezigheid van het water doodlopende wegen, behalve de Waardwei, die de beide andere wegen (De Munniksplaat en Stranwei) onderling verbindt.

ONTSLUITING

Jachtwerf op de Zuidwaard

Zicht op Ecologische Hoofdstructuur en bedrijventerrein Zuidwaard, over rotonde en parkeerplaats Holle Poarte

De ontgronding van de voormalige landbouwgrond in de Makkumer Súdwaard rond de eeuwwisseling heeft tot gevolg gehad dat er nieuwvorming van het zandplaat- en pioniermilieu en een geul naar het IJsselmeer is gekomen. Van de abiotische omstandigheden zijn van belang: ontzilting en dus verzoeting, een vast waterpeil (het streven van de waterbeheerder is een jaarfluctuatie van 20 cm, maar 5 cm is normaal.) met waterdynamiek (opstuwing) en ongestoorde bodemvorming.

BODEM EN WATER

De bodem van de plangebieden staat aangeduid als Vlakvaaggronden met uiterst fijn zand in de bovenlaag. Het zijn gronden die nog maar kort in cultuur zijn en weinig (vage) bodemontwikkeling kennen. Het grootste areaal wordt ingenomen door kalkhoudende zandgronden. De zandgronden zijn ondiep ont-kalkt (10 cm) en lutumarm (<5%). Op een diepte van 1 m bevindt zich onder het zand veelal kalkrijke lichte zavel.

Incidentele inundatie van kuststroken met door (zuid)westenwind opgestuwd IJsselmeerwater, zorgt voor voedselrijke omstandigheden en zandafzetting. Het vrij stabiele peil van het IJsselmeer leidt bij overstroming door opstuwing tot de afzetting van strooisel in een beperkte strook aan de oevers en in de randen van de plangebieden.

De gemiddeld hoogste grondwaterstanden in deze bodem is tot aan het maaiveld. De gemiddeld laagste grondwaterstand is tussen de 50 en 80 cm beneden het maaiveld. Dit zijn (zeer) natte omstandigheden.

Het plangebied betreft een buitendijks gebied, waardoor het water onder de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat valt, zowel wat betreft de waterkwaliteit als de waterkwantiteit. Het gebied is op de kwel- en infiltratiekaart van de provincie maar gedeeltelijk gekarteerd. Het natuurgebied is aangeduid als gebied met sterke kwel. Dit betreft echter de kartering in en om de waterplas van de Makkumer Zuidwaard. Het plangebied zal vooral onder invloed staan van het waterniveau in het IJsselmeer, zoals dat doorwerkt in de waterpartijen tussen de percelen.

Door de verwachte mondiale klimaatverandering in deze eeuw, treedt een stijging op van de zeespiegel en zijn grotere hoeveelheden en langduriger neerslag te verwachten in het Rijnstroomgebied. In relatie tot de stijging van de zeespiegel moet ook rekening worden gehouden met hogere meerpeilen in het IJsselmeergebied. Rijkswaterstaat adviseert tot 2050 rekening te houden met een stijging van 30 cm. In de toekomst moeten daarom wellicht extra waterkerende maatregelen worden getroffen.

PLANNEN

Onder het ten tijde van deze rapportage vigerende bestemmingsplan zijn alle kavels op het bedrijventerrein Makkum Zuidwaard uitgegeven en bebouwd. Het nieuwe bestemmingsplan heeft planologisch daarom een conserverend karakter. De bestemmingen laten slechts geringe aan- en opbouw toe.

Bij het tot stand komen van dit rapport en de onderliggende actualisatie van het bestemmingplan Holle Poarte 2008 worden de laatste kavels voor recreatiebungalows bebouwd. Als enige concrete ontwikkeling is in het plan opgenomen dat complex De Vigilante gedeeltelijk met een verdieping kan worden uitgebreid (hogere toegelaten nok- en goothoogte).

Het terrein nabij de gemeentewerf dat in het vigerende plan is opgenomen met de bestemming Discotheek wordt in Holle Poarte 2008 herbestemd tot Maatschappelijke doeleinden (onbebouwd). Daarmee blijft het terrein in de huidige braakliggende staat, omdat er geen concrete ontwikkelingen zijn te verwachten.

4.1

Beschermde gebieden

De plangebieden overlappen net iets met of grenzen aan het Vogelrichtlijngebied IJsselmeer, het Wetland IJsselmeer en het Habitat- en Vogelrichtlijngebied en Beschermd natuurmonument tevens Staatsnatuurmonument Friese IJsselmeerkust. Al deze deelgebieden vallen onder de conceptaanwijzing als Natura 2000-gebied IJsselmeer. Voor de toetsing aan beide bestemmingsplannen speelt vanwege het aangrenzen, uitsluitend de externe werking. Daarnaast maken deze samen met drie waterpartijen en oeverstroken echter deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Rondom de verblijfsrecreatieve functies en bedrijfsfuncties grenzen de oeverlijnen en onderlinge grens van beide plangebieden strak aan de Ecologische Hoofdstructuur (beheerder It Fryske Gea). Daarmee valt een belangrijk deel van de Ecologische Hoofdstructuur in beide plangebieden, vooral in dat van Holle Poarte.

INVENTARISATIE

Figuur 3. Luchtfoto van Holle Poarte 2008 en Makkum Zuidwaard met begrenzing van Natura 2000-gebied (geel), voormalig Natuurmonument (oranje) en Ecologische Hoofdstructuur (groen). (Bron: kaartmachine LNV - Alterra)

VOGELRICHTLIJNGEBIED	<p>De Friese IJsselmeerkust is op 6 mei 1998 en het IJsselmeer op 24 maart 2000 aangewezen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de (stand)vogelsoorten: Brandgans, Bruine kiekendief, dwergmeeuw, Goudplevier, Kempphaan, Kleine zwaan, Kluut, Lepelaar, Nonnetje, Porseleinhoen, Reuzenster, Roerdomp, Visdief en Zwarte stern; - de (trek)vogelsoorten: Aalscholver, Bergeend, Bontbekplevier, Brilduiker, Fuut, Grauwe gans, Grote zaagbek, Grutto, Kleine rietgans, Kogans, Krakeend, Kuifeend, Meerkoet, Pijlstaart, Rietzanger, Slobeend, Smient, Snor, Tafeleend, Toendrarietgans, Toppereend, Wilde eend, Wintertaling en Wulp. <p>Dit zijn de enige vigerende aanwijzingen van de gebieden op grond van of voortvloeiende uit de Europese richtlijnen, die volledig van kracht zijn. Behalve het voorkomen van de soorten, leveren deze aanwijzingen echter geen toetsbare doelen. Daarvoor wordt meestal de trendmatige ontwikkeling afgezet tegen de effecten van de ontwikkelingen uit het te toetsen plan of voorstellen. Aangezien beide plangebieden nauwelijks (alleen uitbouw De Vigilante) ontwikkelingen toelaten, is op geen van deze vogelsoorten, direct of via externe werking, een effect te verwachten.</p>
INSTANDHOUDINGSDOELEN	<p>Natura 2000-gebied</p> <p>De speciale beschermingszone IJsselmeer wordt aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen en soorten (prioritaire habitattypen en soorten aangeduid met een sterretje):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met op de bodemzittende draadwervevegetaties; - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland; - Overgangs- en trilveen; - Rivierdonderpad; - Meervleermuis; - *Noordse woelmuis; - Groenknolorchis; - de (stand)vogelsoorten: Brandgans, Bruine kiekendief, dwergmeeuw, Goudplevier, Kempphaan, Kleine zwaan, Kluut, Lepelaar, Nonnetje, Porseleinhoen, Reuzenster, Roerdomp, Visdief en Zwarte stern; - de (trek)vogelsoorten: Aalscholver, Bergeend, Bontbekplevier, Brilduiker, Fuut, Grauwe gans, Grote zaagbek, Grutto, Kleine rietgans, Kogans, Krakeend, Kuifeend, Meerkoet, Pijlstaart, Rietzanger, Slobeend, Smient, Snor, Tafeleend, Toendrarietgans, Toppereend, Wilde eend, Wintertaling en Wulp.
KARAKTERISERING NATURA 2000-GEBIED	<p>De aangrenzende beschermde gebieden Makkumer Noordwaard en Makkumer Súdwaard bestaan uit brede, ondiepe oeverzones (maximaal 2 m diep), kale en begroeide zandplaten, schelpenbanken, moerassen, rietvelden, schraalgrasland, wilgenstruweel en -bos. Het gebied kenmerkt zich door plantengemeenschappen, waarvan zeldzame plantensoorten deel uitmaken.</p>

Een indicatie van mogelijke bedreiging van de instandhoudingsdoelen blijkt uit de effectenindicator. De effectenindicator geeft alleen generieke informatie over mogelijke effecten van de activiteit. Niet in de plangebieden voorkomende soorten en habitattypen en effecten die zich niet als externe werking kunnen voordoen, zijn uit de hierna volgende versie verwijderd.

Storingsfactor	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring	Vermesting	Verzoeting	Verziltig	Verontreiniging	Verdroging	Vernatting	Verandering overstromingsfrequentie	Verandering dynamiek substraat	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Verstoring door trilling	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten
Kranswierwateren	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	■	■
Ruigten en zomen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	☒	■	■
*Noordse woelmuis	■	■	■	■	☒	■	■	■	■	■	■
Groenknolorchis	...	☒	■	■	■	...	■	■	■	■	☒	☒	☒	■	☒	...
Meervleermuis	■	■	■	■	☒	■	■	■	■	■	...	■	■	■	■	...
Rivieronderpad	■	■	■	■	☒	■	■	■	■	■	■
Aalscholver (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Bontbekplevier (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Bruine Kiekendief (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kemphaan (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Porseleinhoen (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Rietzanger (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Roerdomp (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Snor (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Visdief (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

■ zeer gevoelig
■ gevoelig
■ niet gevoelig

Oppervlakteverlies: afname beschikbaar oppervlak leefgebied soorten en/of habitattypen.

Versnippering: van versnippering is sprake bij het uiteenvallen van het leefgebied van soorten.

Verzuring: Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gassen door bijvoorbeeld fabrieken en (vracht)auto's. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO₂), stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Vermesting: Vermesting is de 'verrijking' van ecosystemen met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlaktewater.

Verzoeting: Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.

Verzilting: Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.

Verontreiniging: Er is sprake van verontreiniging als verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem of gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen, et cetera. Deze stoffen werken in op de bodem, het grondwater en de lucht.

Verdroging: Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Vernatting: manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Verandering overstromingsfrequentie: De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.

Verandering dynamiek substraat: er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiving.

Verstoring door geluid: verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid van wegverkeer, dan wel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gedefinieerd door geluidsdruk en frequentie.

Verstoring door licht: verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw et cetera.

Optische verstoring: optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Verstoring door mechanische effecten: Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers.

Mogelijke effecten op instandhoudingsdoelen IJsselmeer

Habitatype kranswierwateren komt met een beperkt areaal, vooral voor in afgesloten armen en poelen op de platen. De kwaliteit is afgelopen decennia verslechterd door instroom van eutroof oppervlaktewater en door successie in de vorm van verlanding. In de wateren domineert Schedefonteinkruid. Bovendien is lokaal nog altijd een brakke component aanwezig met soorten Zannichellia en Zilte rus en komen kranswieren voor. Voor zover deze vegetaties in de plangebieden voorkomen (Ecologische Hoofdstructuur binnen Holle Poarte 2008), worden ze door de bestemming adequaat beschermd.

Habitatype ruigten en zomen met harig wilgenroosje is het meest kenmerkend, het is karakteristiek voor standplaatsen binnen het overstromingsbereik op de platen zelf. Door de natuurlijke successie verruigt het rietland met Harig wilgenroosje, Haagwinde en treedt opslag van wilgen op. Op de hogere delen van de Makkumer Noardwaard en in de groenstroken (Ecologische Hoofdstructuur) van de plangebieden leidt wilgenopslag tot bosvorming. Dit habitatype komt veel voor in de Ecologische Hoofdstructuur binnen het plangebied Holle Poarte 2008 en langs de rand van het bestemmingsplan Zuidwaard. Door de toegepaste bestemming is dit vegetatietype voldoende veiliggesteld.

Voor beide typen geldt overigens dat het voorkomen buiten het Natura 2000-gebied, niet voor de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd hoeft te zijn.

Het Natura 2000-gebied is mede aangewezen voor het habitatype overgangsen trilvenen. Gezien de waterhuishouding en bodemopbouw van de plangebieden kan worden uitgesloten dat voor dit habitatype potenties aanwezig zijn. Daarmee is ook het voorkomen van groenknolorchis, die thuis hoort in dit habitatype, uitgesloten.

ONTBREKENDE INSTAND-
HOUDINGSDOELEN

Omdat de plangebieden slechts grenzen aan of (dicht) in de buurt liggen van het Natura 2000-gebied IJsselmeer, is het te bekijken aspect de externe wer-

EXTERNE WERKING

king. Daarbij zal het in essentie planologisch conserverende karakter van beide bestemmingsplannen weinig tot geen effecten op het IJsselmeer veroorzaken. Te toetsen is daarom alleen of er instandhoudingsdoelen zijn die voor een deel van hun levenscyclus afhankelijk zijn van een onderdeel van de plangebieden. Voor de niet-broedvogels zijn binnen de plangebieden uitsluitend de waterinhammen, oeverstroken daarvan en de riet- en grasvelden van belang. Van verschillende vogelsoorten rusten daar 's nachts groepen individuen. Enerzijds kan op grond van de maandelijkse tellingen over een periode van jaren (2002 tot en met 2007) worden gesteld dat het daarbij om zeer geringe aantallen per soort gaat (zie tabel 1). Daarin zijn geen veranderingen te verwachten, gezien de toegelaten bestemmingen. Anderzijds zullen soorten als wilde eend, fuut, aalscholver, waterhoen en meerkoet zelfs tot tussen de verblijfsrecreatieve terreinen hun leefgebied hebben. Deze soorten zijn echter voor vrijwel geen enkele normale menselijke activiteit gevoelig.

Tabel 1. Gemiddeld waargenomen individu van een soort per maand in 2002 tot en met 2007 en het aantal waarnemingen (Bron: SOVON, De Boer 2009)

Soort	Jan	Feb	Mrt	Apr	Sep	Okt	Nov	Dec								
Grote Zilverreiger	0,5	2	1,0	1		1,0	1	1,0	1							
Knobbelzwaan	4,8	5	1,8	5	3,6	5	22,3	4	21,2	5	2,2	5	4,8	5	10,2	5
Kleine Zwaan	0,0	5	0,0	5	0,0	5	0,0	4	0,0	5	0,0	5	2,8	5	0,0	5
Kolgans	21,2	5	17,2	5	7,0	5	13,5	4	5,2	5	1,6	5	20,4	5	16,6	5
Grauwe Gans	25,2	5	0,4	5	1,6	5	0,0	4	39,4	5	0,4	5	0,0	5	0,0	5
Soepgans	0,0	5	0,0	5	0,0	5	0,5	4	0,0	5	0,0	5	0,0	5	0,0	5
Brandgans	0,4	5	0,0	5	0,0	5	0,0	4	0,0	5	0,0	5	0,2	5	0,0	5
Nijlgans	0,0	5	1,8	5	0,0	5	0,3	4	0,2	5	0,6	5	0,0	5	0,0	5

Bontbekplevier, kempiaan, porseleinhoen, rietzanger, roerdomp, snor en visdief zijn kenmerkende vogelsoorten voor de Makkumerwaarden. Hiervan zijn echter uitsluitend onbegroeid zand of grasland, in van mensen verlaten eiland-situaties, geschikt. Behalve een enkel broedgeval in het natuurgebied Súdwaerd, komen deze soorten niet in de plangebieden voor en zullen door de keuze voor hun nestplaatsen niet door voortgezette bestemmingen worden beïnvloed.

Naar roerdomp en bruine kiekendief is nader onderzoek uitgevoerd (zie soortenbescherming vogels). Hierbij is alleen vastgesteld dat in de Ecologische Hoofdstructuur buiten de plangebieden, ten zuidoosten van de gemeentelijke voorzieningen, in 2009 een bruine kiekendief heeft gebroed. Deze heeft van de beoogde continuering van bestemmingen in de aangrenzende plangebieden niet te leiden. Er lijkt zelfs ruimte voor meer broedparen.

ONBEDREIGDE DOELEN

De rivierdonderpad is een vissoort. Die komt voor op zowel driehoeksmosselen als op stenen beschoeiingen. Populaties worden gevonden in het IJsselmeer bij betonnen stuwtejes en puinsteen. Hiervan is in beide plangebieden nauwelijks sprake. Veranderingen zijn op die plekken op grond van de bestemmingen niet voorzien.

Voor zover aanwezig worden kranswierwateren en de volop aanwezige ruigten en zomen, worden evenmin door de beoogde bestemmingen bedreigd. De be-

scherming daarvan in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 speelt ook alleen binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied en dat valt buiten de plangebieden.

Langs structuurrijke oevervegetaties in goede waterkwaliteit kan de relatief zeldzame waterplanteneter Noordse woelmuis voorkomen. De soort heeft een stabiele populatie op de Makkumer Noardwaard. Daar vandaan vinden in goede muizenjaren kolonisaties plaats in aangrenzende gebieden. De oevers in beide plangebieden lenen zich hiervoor en satellietkolonies zijn wel eens aan de noordwestkant van Holle Poarte aangetoond. Die vestigingen zijn echter niet blijvend. Satellietpopulaties zijn van belang voor de genenwisseling met populaties elders, zoals met het Natura 2000-gebied Gouden Bodem bij Heeg en voor het verkleinen van het risico op lokaal uitsterven door natuurlijke catastrofes.

NOORDSE WOELMUIS

De Noordse woelmuis laat zich gemakkelijk wegconcurreren door de veldmuis en aardmuis, die beiden aanwezig zijn in de plangebieden (zie paragraaf 4.2.3). Alleen in eilandsituaties en in onregelmatig overstroomde gebieden kan Noordse woelmuis stand houden. De beide concurrenten houden niet van zwemmen.

Werkzaamheden in alle oevers in de plangebieden vormen daarom mogelijk een risico voor aantasting van de soort. Naarmate een plandeelgebied meer een eiland vormt, is het risico op de aanwezigheid van deze woelmuissoort groter. Aangezien alle bestemmingen zijn gerealiseerd, bestaat er evenwel geen concreet risico dat voortvloeit uit de beide bestemmingsplannen. Bij een veldinventarisatie in de bestemming Maatschappelijke doeleinden, bij de gemeentelijk voorzieningen, is in 2006 geen Noordse woelmuis aangetroffen. De nieuwe bestemming Maatschappelijke doeleinden, voor dit plandeelgebied vormt geen bedreiging voor het voortbestaan mocht vestiging sindsdien hebben plaatsgevonden. Dat maakt het hernieuwen van dit onderzoek niet noodzakelijk.

Voor meervleermuis zijn de oevers van het IJsselmeer in de meest brede zin van belang als foerageergebied. Waarnemingen van op boven het water op insecten jagende meervleermuis zijn er van vrijwel de hele Friese kust, inclusief de afsluitdijk. Het onmogelijk maken om te jagen door vormen van verstoring vanuit de plangebieden zou een schadelijke vorm van externe werking zijn. In licht, geluid, trillingen en menselijke aanwezigheid zijn op grond van de toegelaten bestemmingen in beide plannen geen veranderingen te verwachten. Waar nu individuen vliegen, mag worden aangenomen dat ze dit zullen blijven doen. Bij de inventarisatie rond hotel De Vigilante zijn trouwens geen meervleermuisen waargenomen (zie paragraaf 4.2.2).

MEERVLEERMUIS

Meervleermuis heeft 's zomers verblijfplaatsen in restruimten van gebouwen, zoals spouwmuren en achter dakbeschot. Het gaat hierbij meestal om (bak)stenen constructies. Die plaatsen worden nogal eens gedeeld of afgewisseld met andere soorten, zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Aan- en verbouwingen zijn daarvoor een bedreiging. De kolonie meervleermuis in de buurt van Makkum heeft bijvoorbeeld verblijfplaatsen in: Tjerkwerd, Workum,

Heeg, Wommels, IJlst en Gaastmeer. Daarbij zijn er in delen van het jaar aparte verblijfplaatsen voor mannetjes en voor vrouwtjes, de laatste in het bijzonder in de vorm van kraamkolonieverblijfplaatsen. Alleen de verhoging van de toegelaten nokhoogte van hotel-restaurant De Vigilante vormt in beide bestemmingsplannen hiervoor in potentie een concreet risico. Uit veldwaarnemingen blijkt echter geen activiteit van meervleermuis rond deze locatie (zie soortenbescherming paragraaf 4.2.2). Daarmee is een effect op meervleermuis als gevolg van de in dit bestemmingsplan toegelaten ontwikkelingen redelijkerwijs uitgesloten.

NATUURMONUMENT	Ten noorden en ten zuiden en deels ten oosten grenst het Beschermd natuurmonument en tevens Staatsnatuurmonument 'Friese IJsselmeerkust' (4 december 1991) aan het plangebied Holle Poarte. Dit gebied is aangewezen vanwege natuurschoon en natuurwetenschappelijke betekenis, mede voor bijzondere planten en enkele soorten vlinders, vogels, vissen, zoogdieren en amfibieën. Voor geen van beide plangebieden zijn ontwikkelingen op grond van beide bestemmingsplannen te verwachten die van invloed kunnen zijn op de beschermde waarden en de samenstellende soorten, aangezien de bestaande, aan het monument grenzende situatie niet in enige mate veranderd.
WETLAND	Voor geen van de natuurwaarden in de vorm van water- en moerasvogels, zoals genoemd in aanwijzingsbesluit Wetland IJsselmeer (24 maart 2000), wordt de Zuidwaard (beide plangebieden) genoemd als belang. Hoewel dit mogelijk is gebaseerd op de toenmalige status van landbouwgebied, lijkt de huidige aanwijzing van de relevante plandelen als natuurgebied, ecologische Hoofdstructuur en buiten de plangebieden, Natura 2000-gebied, voor externe invloed op het wetland voldoende bescherming te bieden.
ECOLOGISCHE HOOFD- STRUCTUUR	<p>De Ecologische Hoofdstructuur binnen de plangrens van Makkum Zuidwaard bestaat uit opslag van riet en wilgenstruweel, met ruigtesoorten als groot hoefblad, gewone berenklaauw, akkerdistel, akkerwinde en citroengele honingklaver rond gewone vlier, grauwe wilg, geoorde wilg en schietwilg.</p> <p>Het plangebied Holle Poarte 2008 bestaat voor bijna de helft uit Ecologische Hoofdstructuur. Behalve de hiervoor genoemde opslag van riet en wilgen betreft dit al dan niet periodiek gemaaid rietlanden, begroeide en kale oeverzones, waaronder stranden die geleidelijk aflopen naar ondiep water in de vorm van inhammen, baaien, watergangen of vaargeulen (Makkumer Djip en Piamergeul). Waardevol in zowel de waterbodems, oeverzones als de opslag zijn vooral pionierstadia. De ondiepe oeverzones vormen een blijvende kraamkamer voor vis en amfibieën.</p> <p>De doelstellingen van de beheerder It Fryske Gea voor dit gebied zijn (Arcadis 1999):</p> <ul style="list-style-type: none">- richten van het beheer op een vegetatieontwikkeling waarbij biezenzomen, rietvegetaties, ruigtekruidenvegetaties, struweel- en boomopslag en soortenrijk hooiland naast elkaar kunnen voorkomen;- handhaven van de broed- en pleisterplaatsfunctie voor water-, oever- en rietvogels;

- inrichten van eenvoudige voorzieningen ten behoeve van de recreatieve natuurbeleving.

Het beheer is daarom vooral 'niets doen' en dat gaat redelijk succesvol. De doorlopende contracten voor rietsnijden doorkruisen de behoefte van een aantal vogelsoorten aan ongestoord overjarig riet.

Door het bekaden en opmalen ten behoeve van de rietteelt, is het rietland ook vrij soortenarm. Het beëindigen van dit commerciële gebruik zal op termijn ruimte bieden aan het ontstaan van kruidenrijker riet, ruigte en bosontwikkeling. Voor vitale rietvelden blijft echter incidenteel snijden nodig. De ruigte en biezenzoom langs de oevers daarentegen blijft door de incidentele waterdynamiek in stand.

De Ecologische Hoofdstructuur ten zuiden van de Suderseewei en het natuurgebied Súdwaerd is begrensd als telgebied in het kader van het broedvogelmonitoringprogramma (BMP). Hier is in 2002 en 2003 voor het laatst geteld. Daarbij zijn in het eerst genoemde jaar: Fuut, Nijlgans, Bergeend, Krakeend, Scholekster, Kluut, Kleine Plevier, Bontbekplevier, Kievit, Kokmeeuw, Visdief, Oeverzwaluw, Gele Kwikstaart en Rietzanger broedend aangetroffen. In 2003 waren Fuut, Nijlgans, Bergeend, Krakeend, Bontbekplevier, Oeverzwaluw, Gele Kwikstaart en Rietzanger echter al verdwenen, terwijl het aantal broedparen van Kokmeeuw en Visdief ongeveer verdrievoudigden. Dit hangt enerzijds waarschijnlijk samen met de rietcultuur. Het gaat deels om soorten die al vroeg in het voorjaar een territorium in meerjarig riet zoeken. Dat lukt niet tijdens en na een rietoogst. Anderzijds blijkt hieruit dat het natuurgebied een duidelijke ontwikkeling heeft doorgemaakt van kale grond tot de huidige riet- en wilgenruigte.

Voor de Ecologische Hoofdstructuur die ligt binnen of grenst aan een van beide plangebieden zijn geen ontwikkelingen op grond van beide bestemmingsplannen te verwachten die van invloed kunnen zijn op de samenhang en het functioneren van het ecosysteem en de samenstellende soorten. De in beide plangebieden opgenomen bestemming biedt afdoende bescherming met de doeleindenomschrijving: 'het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van de voor de Friese IJsselmeerkust specifieke natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden' zoals buitendijkse kale en begroeide zandplaten of ondiep water.

De beschermde gebieden liggen op een dusdanig geringe afstand, dat nieuwvestiging van een dagrecreatieve functie of bedrijfsfunctie of een uitbreiding van verharding, grondbeslag en vooral veranderingen aan waterkanten, negatieve effecten teweeg kan brengen. Voor dergelijke activiteiten is daarom zeer waarschijnlijk een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 of de Ecologische Hoofdstructuur nodig. Op grond van de planregels in beide achterliggende bestemmingsplannen zijn dergelijke activiteiten echter niet te verwachten.

EFFECTEN

Vanwege deze zeer geringe afstand tot beschermde gebieden uit de Natuurbeschermingswet 1998 en de overlap met de Ecologische Hoofdstructuur, heeft in januari 2006 en februari 2009 (voor)overleg met vertegenwoordigers van het bevoegd gezag plaatsgevonden. Naar aanleiding van het gesprek met ambtelijke vertegenwoordigers van de provincie, is in 2006 aanvullend onderzoek uitgevoerd naar:

- de twee instandhoudingsdoelen groenknolorchis en noordse woelmuis en naar overige muizen, zoals waterspitsmuis (Koeman en Bijkerk, 2006);
- instandhoudingsdoelen in de vorm van broedplaatsen van roerdomp en bruine kiekendief (BügelHajema Adviseurs, 2009, zie bijlage 1).

Tevens is naar aanleiding van dit overleg aan een braakliggend terrein bij de gemeentelijke voorzieningen een andere dan eerder beoogde, maar niet actuele, bestemming gegeven. Het terrein tussen de Suderseewei en de gemeenterwerf wordt nu bestemd als Maatschappelijke doeleinden en blijft onbebouwd. Het voorkomen van groenknolorchis, noordse woelmuis en broedplaatsen van roerdomp zijn niet waarschijnlijk in de plangebieden of de daardoor beïnvloede omgeving. Het specifieke milieu voor groenknolorchis is trilveen en dat komt niet voor in de plangebieden. Bruine kiekendief had in 2009 een nestlocatie ten zuidoosten van de gemeentelijke voorzieningen buiten de plangebieden. Waterspitsmuis is in 2006 aangetroffen langs de sloot aan de zuidkant van de Suderseewei ter hoogte van de gemeentelijke voorzieningen, maar is geen instandhoudingsdoel van het Natura 2000-gebied. De locatie ligt buiten de Ecologische Hoofdstructuur.

In aanvulling hierop is ten behoeve van de beoogde verbouw van De Vigilante in juli en augustus 2009 een kort inventariserend onderzoek naar gebiedsfuncties voor vleermuizen, waaronder meervleermuis, uitgevoerd. Meervleermuis is daarbij niet aangetroffen en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn als zeer onwaarschijnlijk gekwalificeerd (zie soortenbescherming vleermuizen).

Gezien deze aanvullende onderzoeken en de bereikte conclusies zal het bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998 en voor de Ecologische Hoofdstructuur, naar verwachting vaststellen dat er met wetenschappelijke zekerheid kan worden gesteld dat geen relevante negatieve effecten, door de in beide bestemmingsplannen toegelaten ontwikkelingen zijn te verwachten en er daarom geen vergunningen nodig zijn. Hiervoor kan dit rapport aan de betrokken ambtelijke vertegenwoordigers van het bevoegd gezag worden voorgelegd. Voor beide gebieden is het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân het bevoegd gezag.

4.2

Soortenonderzoek

De plangebieden liggen nog net in de kilometerhokken 154-563 en 155-563. De waarnemingen in deze twee hokken worden echter erg beïnvloed door de veel hogere natuurwaarde van de Makkumer Noardwaard dat 80 tot 90% in deze waarnemingshokken beslaat. Het grootste deel van beide plangebieden ligt in

de kilometerhokken 154-562, 155-562 en 154-561. Ongeveer de helft van kilometerhok 155-561 wordt gevuld met de Ecologische Hoofdstructuur en natuurgebied Makkumer Súdwaerd binnen het plangebied Holle Poarte 2008. Daarmee liggen beide plangebieden in uurhokken 10-33 en 10-34. De grens tussen de beide uurhokken wordt gevormd door de coördinaatlijn '155' in figuur 1. Deze figuur geeft een overzicht van het plangebied en de omliggende kilometerhokken¹.

Voor dit onderzoek zijn gegevens gebruikt van Het Natuurloket, de provincie Fryslân (DNA) en SOVON (vogels). Daarnaast zijn per uurhok¹ waarnemingen verzameld uit de landelijke en provinciale soortenatlassen voor zoogdieren, vleermuizen, broedvogels, vissen, dagvlinders en libellen.

Voor de vegetatie is gebruik gemaakt van Landelijke Vegetatie Databank van Alterra (synbiosys). De verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen zijn (tevens) afkomstig uit het Waarnemingenoverzicht 2007 van Stichting RAVON. De verspreidingsgegevens van dagvlinders en libellen zijn (tevens) afkomstig uit het Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, libellen en sprinkhanen' van EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Verder zijn rapporten geraadpleegd die eerder door BügelHajema Adviseurs zijn opgesteld in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen in gebieden die in de plangebieden of in de omgeving daarvan liggen. Tot slot is de website www.waarneming.nl, geraadpleegd. Op deze website worden waarnemingen getoond die voornamelijk door vrijwilligers zijn verzameld. Genoemde website wordt bij de soortenbespreking alleen genoemd indien de waarnemingen een toegevoegde waarde hebben.

Enkele verspreidingsgegevens van de hiervoor genoemde bronnen berusten voor een deel op dezelfde waarnemingen. Het verschil tussen deze bronnen ligt in de schaal van weergave en de waarnemingsperiode.

De gebruikte gegevens zijn opgenomen in de bijlagen.

De gegevens die staan geregistreerd per kilometerhok of per uurhok zijn niet rechtstreeks tot het te onderzoeken plangebied te herleiden. Voor de interpretatie van deze gegevens is ecologische veldkennis noodzakelijk.

In de landelijke database van de samenwerkende gegevensbeherende organisaties staat dat alleen de soortengroepen vaatplanten, broed- en watervogels en dagvlinders redelijk tot goed zijn onderzocht in vijf van de zes kilometerhokken. Het kilometerhok 154-561 is alleen op vogels onderzocht. De waarnemingen in de kilometerhokken 154-563 en 155-563 worden zwaar beïnvloed door het natuurterrein Makkumer Noardwaard. Die zijn daarom verder niet meegenomen in het onderzoek. Er is vooral voor de andere dan de genoemde groepen naar aanvullende informatie gekeken.

NATUURLOKET

¹ Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1 bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling voor het tekenen van de topografische kaarten van Nederland. Een uurhok is een gebied van 5 bij 5 km gebaseerd op diezelfde verdeling.

	goed	redelijk	matig	slecht	Volledigheid	Detailinfo	Habitat- / Vogelrichtlijn	Flora- en faunawet tabel 1	Flora- en faunawet tabel 2+3	Rode Lijst
Planten	5				goed	nee	1	3	4	14
Mossen	2		1		matig	nvt				3
Korstmossen					niet	nvt				
Paddestoelen					niet	nvt				
Zoogdieren			3	2	matig	ja	6	13	6	2
Vogels	5				goed	nee			38	12
Reptielen					niet	nvt				
Amfibieën		2			slecht	ja	1 (1)	3 (3)	1 (1)	1 (1)
Vissen					niet	nvt				
Dagvlinders	4	1			goed	ja			1	1
Libellen	2		2		redelijk	nvt				1

Samenvatting waarnemingen bij Natuurloket.nl in vijf kilometerhokken per 14 oktober 2009

Rapportage voor kilometerhok X:154 / Y:562

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten		2			1	goed	-	1991-2007
Mossen						goed		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	8	2		2	1	matig	1-10%	1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						goed	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						redelijk		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						matig		1993-2007

Rapportage voor kilometerhok X:155 / Y:561

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	3	1			5	goed	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	9	1		2	1	slecht	0%	1997-2007
Broedvogels			38		12	goed	0%	1996-2007
Watervogels						goed	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën	2	1		1	1	redelijk	1-10%	1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						goed		1998-2008
Nachtvlinders						redelijk		1980-2008
Libellen						goed		1993-2007

Rapportage voor kilometerhok X:155 / Y:562

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1				3	goed	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	3	1		1		slecht	11-25%	1997-2007
Broedvogels			15		4	redelijk	0%	1996-2007
Watervogels						goed	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders		1			1	goed	51-100%	1998-2008
Nachtvlinders						redelijk		1980-2008
Libellen						matig		1993-2007

Gegevens Natuurloket.nl in de drie voor de plangebieden meest relevante kilometerhokken per 14 oktober 2009

Legenda

FF1 = Flora- en faunawet tabel 1 (vrijstelling)

FF23 = Flora- en faunawet tabel 2 + 3 (overige en streng beschermd)

Hrl = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 2 en 4)

RL = Rode Lijst

Volledigheid:

Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortengroep.

Detail: Met dit percentage wordt aangegeven welk aandeel van alle van dit kilometerhok beschikbare gegevens van rode lijstsoorten en wettelijk beschermde soorten er ook informatie op detailniveau (ten minste op 100 m. nauwkeurig) beschikbaar is.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen

Donkergrijsint: veld is niet van toepassing

De plangebieden zijn begin december 2005, september 2006 en juli en augustus 2009 bezocht om een indruk te krijgen van de gebieden, de omgeving en de voorkomende flora en fauna (zie Bronnen, paragraaf 6.1).

Met behulp van de kennis over leefgebieden van soorten, de indruk die van de plangebieden is verkregen en de beschikbare gegevens is van alle groepen een compleet beeld ontstaan over het voorkomen van de soorten in het gebied.

VELDWERK

4.2.1

V a a t p l a n t e n

Op de website van Het Natuurloket wordt melding gemaakt van drie beschermde soorten van tabel 1, twee van tabel 2 en/of 3 en vijf rode lijstsoorten. De kilometerhokken zijn goed en actueel op planten onderzocht. Omdat geen ontwikkelingen zijn voorzien die planten beïnvloeden, zijn gegevens niet opgevraagd. Wel is de Landelijke Vegetatie Databank van Alterra geraadpleegd. Die is voor dit gebied wat verouderd (1995) maar erg gedetailleerd. Het veldbezoek geeft samen met de gegevens ruim voldoende beeld voor dit onderzoek.

GEGEVENS

INVENTARISATIE

Kenmerkende soorten zijn pionierplanten van relatief jonge gebieden op bodems waarin nog geen rijping heeft plaatsgevonden. Hieronder zijn: grote weegbree, akkerdistel, akkerwinde, gewone raket, kruipende boterbloem, spiesmelde, gewone berenklauw, ridderzuring en groot hoefblad. In en aan de ondiepe oevers groeit onder andere grote lisdodde, harig wilgenroosje, zeebies en verschillende soorten waterranonkel en fonteinkruid. In het water zijn kranswieren, draadwieren, darmwier, schedefonteinkruid, tener fonteinkruid en gesteelde zannichellia gevonden.

Harig wilgenroosje, groot hoefblad en speerdistel

De vegetatie van de Ecologische Hoofdstructuur wordt naast de genoemde pioniersoorten gekenmerkt door soorten als zachte witbol, kleine klaver en citroengele honingklaver. In het natuurgebied Súdwaerd komen soorten als fioringras, blaartrekkende boterbloem, zilte schijnspurrie, rode ganzenvoet, moeraszoutgras en rode waterereprijs voor. Maar ook zijn soorten als waterpunge, strandduizendguldenkruid, goudknopje, naaldwaterbies en goudzuring gevonden. De natuurlijke opslag komt van geoorde wilg, grauwe wilg, schietwilg, gewone vlier en zwarte els.

Zwanenbloem

Gewone dotterbloem

Binnen beide plangebieden zijn waarnemingen van rode lijstsoorten bekend uit het natuurgebied Súdwaerd. Dat betreft zowel de Ecologische Hoofdstructuur

binnen het plangebied Holle Poarte 2008 als daarbuiten in het Natura 2000-gebied. De beschermde soorten uit tabel 1 betreffen hoogstwaarschijnlijk gewone dotterbloem, zwanenbloem, brede wespenorchis, gewone vogelmelk of kleine maagdenpalm. Deze soorten groeien langs waterkanten en onder struweel. Gewone dotterbloem staat ook in gras- of open rietland met een hoge grondwaterstand. De soorten uit tabel 2 betreffen waarschijnlijk de rietlandpioniers onder de onderling hybridiserende orchideeën, zoals brede orchis, rietorchis, vleeskleurige orchis of anders parnassia of waterdrieblad. Ook daarbij gaat het om soorten die eerder in de Ecologische Hoofdstructuur dan in een verblijfsrecreatie of bedrijventerrein zijn te verwachten. Soorten uit tabel 3 zijn in de plangebieden uitgesloten.

Parnassia

Waterdrieblad

Brede orchis

Rietorchis

Gewone Vogelmelk

Bij werkzaamheden in slootkanten zouden groeiplaatsen van zwanenbloem, gewone dotterbloem of orchideeën kunnen worden vernietigd. Op grond van de bestemmingen zijn dergelijke ingrepen in de meeste watergangen en zeker in genoemde natuurterreinen uitgesloten. De soorten uit tabel 1 worden hierdoor niet in hun voortbestaan bedreigd. Deze soorten vallen onder de landelijke vrijstelling. De soorten die voorkomen in de Ecologische Hoofdstructuur en de daar gelegen natuurgebieden hebben onder de daarbij passende bestemming weinig van antropogene bedreigingen te duchten, zeker voor zover die uit de beoogde en grotendeels te continueren bestemmingen zouden kunnen voortkomen.

EFFECTEN

4.2.2

Zoogdieren - vleermuizen

- GEGEVENS** Het Natuurloket geeft aan dat de relevante kilometerhokken matig zijn onderzocht. De gebruikte gegevens zijn daarom afkomstig uit de landelijke vleermuisatlas. Deze atlas heeft de verspreiding van vleermuissoorten in kaart gebracht op basis van uurhokken uit de periode van 1985 tot 1994. Deze gegevens zijn verouderd en weinig gedetailleerd. Het onderzoek is daarom aangevuld met de provinciale werkatlas. Deze is recent (2006), redelijk gedetailleerd (kilometerhokken), maar nog niet volledig. Op essentiële punten is daarom aanvullende informatie in het veld verzameld. Daarmee is het beeld van vleermuizen in de plangebieden voldoende.
- INVENTARISATIE** Uit het uurhok waren drie soorten vleermuizen bekend: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis (zie bijlage 1). De werkatlas Zoogdieren in Fryslân (2007) heeft in de betreffende kilometerhokken meervleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger als melding en watervleermuis in het rechter uurhok. Rosse vleermuis lijkt, gezien de aard van het gebied, ook niet direct onwaarschijnlijk, maar wordt in het westen van Fryslân weinig aangetroffen. Wanneer gewone dwergvleermuis nog geen verblijfplaatsen in het pas recent bebouwde gebied heeft, zal deze soort er ook niet voorkomen. Gewone dwergvleermuis vliegt gewoonlijk niet meer dan 1 km tot 1,5 km vanuit zijn dagverblijfplaats in een bewoond gebouw. Voor meervleermuis zijn de IJsselmeerkust en daar vooral de Makkumer waarden een belangrijk foerageergebied. Afhankelijk van de weersomstandigheden zijn ze daarbij ook in de plangebieden te verwachten. Hierbij zullen de bredere wateren en baaien in Holle Poarte de voorkeur genieten.
- Tijdens de veldbezoeken zijn ruige dwergvleermuis (strandboulevard en bungalowpark), laatvlieger (bungalowpark) en mogelijk watervleermuis (waterpartij bungalowpark) waargenomen. Alle waarnemingen waren pas laat op de avond (1:45 uur na zonsondergang) en slechts op één avond is één keer en slechts een enkel exemplaar ruige dwergvleermuis bij het gebouw van De Vigilante aangetroffen. Aanwijzingen voor verblijfplaatsen zijn er niet. De recreatieterreinen worden gebruikt als foerageer- en jachtgebied. Dit betreft zowel de opgaande begroeiingen, als de gazons en waterpartijen. Door de gevarieerde parkachtige opbouw bieden de plangebieden in de loop van het zomerseizoen en onder verschillende weersomstandigheden een geschikt jachtgebied aan alle genoemde soorten. Het ontbreken van waarnemingen van rosse vleermuis heeft mogelijk te maken met de vereiste verblijfplaatsen voor deze soort. Daarvoor zijn (oudere) bomen met bijvoorbeeld spechtengaten of ingerotte taklidtekens nodig. De omstandigheden daarvoor zijn te vinden in ten minste een eeuw oude bossen en parken. Eendenkooien of landgoederen (states) bieden daarvoor in deze streek de beste kansen. De begroeiing van de plangebieden is echter te jong.

Vier ruige dwergvleermuizen in Vogelkast

Zeven watervleermuizen in kruipruimte

Door het continueren van de gerealiseerde bestemmingen zijn er nauwelijks ontwikkelingen in de plangebieden en gaan geen verblijfplaatsen of andere gebiedsfuncties voor vleermuizen verloren. Door de aanwezige bebouwing op het terrein kunnen zelfs verblijfplaatsen ontstaan.

Eventuele vliegroutes of foerageergebied zullen door de bestaande bebouwing en inrichting of het gebruik overdag, voor zo ver de bestemmingen dit toelaten, niet worden bedreigd. Wanneer de recreatieve functies met verlichting en nachtelijke activiteiten op de randen van de bredere waterpartijen gepaard gaan, zal een nader onderzoek naar de gebiedsfuncties moeten worden ingesteld. Dit valt echter buiten het bereik van de bestemmingsplannen.

EFFECTEN

4.2.3

Zoogdieren - overige

Het Natuurloket geeft aan dat de kilometerhokken matig zijn onderzocht. Daarom zijn gegevens van de landelijke zoogdieratlas gebruikt. Deze atlas heeft de verspreiding van zoogdieren in kaart gebracht op basis van uurhokken uit de periode van 1970 tot 1988. Deze gegevens zijn sterk verouderd, weinig gedetailleerd, maar lijken redelijk volledig. Het onderzoek is aangevuld met de provinciale werkatlas. Deze is recent (2006), redelijk gedetailleerd (kilometerhokken), maar nog niet volledig. In aanvulling zijn daarom gegevens van de provincie (DNA) gebruikt. Op enkele punten is verder aanvullende informatie in het veld verzameld.

GEGEVENS

De veldbezoeken geven samen met het nader onderzoek de mogelijkheid de gegevens voldoende in perspectief te plaatsen, waardoor deze afdoende zijn voor dit onderzoek.

In het terrein zijn sporen aangetroffen van ree en konijn. Haas en konijn (veel) zijn tijdens de veldbezoeken in 2009 waargenomen. Van konijn komt zowel het wildtype, als andere vachtkleuren voor, waarschijnlijk als gevolg van ontsnapingen van gedomesticeerde dieren. Uit het uurhok zijn 23 soorten bekend (zie bijlage 2). Onder de waarnemingen bevinden zich vijf niet beschermde soorten, 14 soorten uit tabel 1 en twee soorten uit tabel 3. Dit betreft waarschijnlijk de hiervoor besproken vleermuizen, maar het kan ook om Noordse woelmuis en waterspitsmuis gaan.

INVENTARISATIE

Het terrein is vrij nat en biedt pas recent en voor een klein deel van de plangebieden geschikte verblijfplaatsen voor mol. Vos en marterachtigen als buning, wezel en hermelijn komen her en der in de plangebieden voor. Ze zijn in elke geval rond de eeuwwisseling een aantal keren gemeld. De combinatie van bosjes en ruigte met incidentele menselijke aanwezigheid in een deel van het gebied, maakt dit tot een geschikt leefgebied voor deze roofdieren.

Spoor ree

Haas tussen brandweerkazerne en Súdwaerd

Woelrat kan holen hebben in de oevers van de sloten. Ware muizen en woel- en spitsmuizen als aardmuis, dwergmuis, waterspitsmuis, dwergmuis en Noordse woelmuis komen voor in vochtige terreinen met ruigte. Waterspitsmuis, bosspitsmuis en bosmuis zijn bij de inventarisatie in september 2006 aangetroffen. Opvallend is dat bij de actualisatie van de gegevens in 2009 zowel huismuis als huisspitsmuis voor het eerst opdoken. Kennelijk heeft de sterk toegenomen bebouwing sinds 2000, met enige vertraging doorgewerkt in een lokale populatie van deze soorten.

Veldmuis

Bosmuis

Huismuis

Huisspitsmuis

Noordse woelmuis en waterspitsmuis zijn beiden soorten uit tabel 3. Beide soorten zijn in de uurhokken waargenomen, maar komen daarbinnen zeker voor op de Makkumer Noardwaard. Dat zegt daarom op zich weinig over het voorkomen in de plangebieden.

Waterspitsmuis heeft schoon, niet te voedselrijk water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers nodig. Deze soort is in september 2006 aangetroffen nabij de gemeentelijke voorzieningen langs de sloot aan de Suderseewei.

Langs oevervegetaties in goed water met veel planten kan de Noordse woelmuis voorkomen. Dat is in deze plangebieden vrijwel overal. Deze waterplanteneter komt echter nog maar op enkele plekken in Fryslân, Overijssel en op Texel voor. De soort heeft een stabiele populatie op de Makkumer Noardwaard. Daar vandaan vinden in goede muizenjaren kolonisaties plaats in de plangebieden. De niet bekende oevers lenen zich hiervoor, zo is in sommige jaren aan de noordwestkant van Holle Poarte aangetoond. Dergelijke kolonisaties zijn van belang voor de uitwisseling met andere populaties, zoals in het gebied Gouden Bodem bij Heeg. Deelpopulaties helpen ook om het risico op lokaal uitsterven door natuurlijke rampen te verkleinen.

De Noordse woelmuis heeft veel last van concurrenten veldmuis en aardmuis. Alleen op eilanden en dan nog in af en toe overstroomde gebieden, kan Noordse woelmuis zich blijvend vestigen. De beide concurrenten vermijden situaties waar moet worden gezwommen. Naarmate een plandeelgebied meer een eiland vormt, is het risico op de aanwezigheid van deze woelmuissoort groter. De kleine eilandjes en de schiereilanden van de Ecologische Hoofdstructuur lijken daarom de meest stabiele vestigingsplekken te bieden. In de plangebieden vormen werkzaamheden aan oevers een risico voor de soort. Bij een veldinventarisatie in de bestemming maatschappelijke doeleinden bij de gemeentelijk voorzieningen is in 2006 geen Noordse woelmuis aangetroffen. De nieuwe bestemming voor dit plandeelgebied maakt het hernieuwen van dit onderzoek niet noodzakelijk, aangezien de aanwezige situatie blijft gehandhaafd.

Noordse woelmuis

Aardmuis

EFFECTEN Van aardmuis, gewone bosspitsmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, hermelijn, konijn, mol, veldmuis, waterspitsmuis, wezel en woelrat kunnen rust- en verblijfplaatsen worden verstoord bij werkzaamheden aan de bodem. Van enkele soorten kunnen dan mogelijk enkele individuen worden gedood. Dergelijke werkzaamheden zijn echter niet voorzien op grond van de beoogde bestemmingen die voornamelijk worden gecontinueerd en al zijn gerealiseerd.

Met uitzondering van Noordse woelmuis en waterspitsmuis, vallen deze soorten allen onder de vrijstellingsregeling. De bestemmingen sluiten het risico op plaatselijk verstoren van een oever niet volledig uit, maar gezien de volledige realisatie van alle bestemmingen zijn dergelijke werkzaamheden niet voorzien. Wanneer er ingrepen in oevers of watergangen noodzakelijk zijn, zal voorafgaand onderzoek naar de plaatselijke aanwezigheid van deze soorten moeten worden ingesteld. Dat vloeit echter niet uit de bestemmingen voort. Daarmee vormen mogelijke effecten op waterspitsmuis en Noordse woelmuis vanwege planologische toegelaten ontwikkelingen geen belemmering.

4.2.4

Vogels

GEGEVENS Op Het Natuurloket wordt melding gemaakt dat de kilometerhokken slecht tot goed op broedvogels en goed op watervogels zijn onderzocht. De gegevens zijn tevens actueel. Omdat beide plangebieden grenzen aan beschermde vogelgebieden zijn deze gegevens bij SOVON en de provincie Fryslân opgevraagd. Het zijn grotendeels recente en goed voor de plangebieden gelocaliseerde gegevens. Het beeld van vogels lijkt daarmee volledig, maar is op details met veldwerk aangevuld.

Broedvogels

Van beide plangebieden zijn voor het laatst in 1998-2000 twee kilometerhokken (154-563 & 155-561) onderzocht op het voorkomen van broedvogels in het kader van het Atlasproject voor Broedvogels (BVA). In het kader van het Landelijk Soortenonderzoek Broedvogels (LSB) zijn wel nieuwere gegevens bekend. Het natuurgebied Súdwaerd is begrensd als telgebied in het kader van het broedvogelmonitoringprogramma (BMP 2843).

Tot slot is er een lijst van Rode lijstsoorten beschikbaar van de uurhokken waarin de plangebieden zijn gelegen (zie bijlage 3a en 3b).

Watervogels

Er zijn gegevens bekend van vijf wintermaandentellingen en een ganzen- en zwanentelgebied.

Tijdens het veldbezoek aan de gemeentelijke voorzieningen in 2006 werd knobbelzwaan in één van de sloten waargenomen. In de oever zaten enkele watersnippen. Koolmees en pimpelmees werden gehoord in de houtsingel van de stortplaats.

INVENTARISATIE

In het BMP-telgebied 2843 is in 2002 en 2003 voor het laatst geïnventariseerd. Daarbij zijn in het eerst genoemde jaar: fuut, nijlgans, bergeend, krakeend, scholekster, kluut, kleine plevier, bontbekplevier, kievit, kokmeeuw, visdief, oeverzwaluw, gele kwikstaart en rietzanger broedend aangetroffen. In 2003 waren nog slechts broedparen van scholekster, kluut, kleine plevier, kievit, kokmeeuw en visdief, aanwezig, terwijl het aantal broedparen van de laatste twee soorten vrijwel verdrievoudigde. Hieruit blijkt dat het natuurgebied een natuurlijke successie heeft doorgemaakt van kale grond tot de huidige riet- en wilgenruigte. Verwacht mag worden dat de vogelbevolking inmiddels verder is opgeschoven richting die van riet en struweel. Voor snor, blauwborst en rietzanger kunnen de uitgestrekte rietvelden van de Súdwaerd intussen een belangrijk broedbiotoop vormen. Rode lijstsoorten uit het BMP betreffen visdief en gele kwikstaart.

Volgens deskundigen van SOVON kunnen in de plangebieden van de soorten van de Rode lijst worden verwacht: koekoek, snor, spotvogel, huismus, roerdomp, slobeend, bontbekplevier, tureluur, veldleeuwerik, graspieper en kneu (De Boer, 2009). Deze soorten zijn volgens de inventarisatiegegevens van de uurhokken de afgelopen jaren aangetroffen in of rond de plangebieden. Roerdomp is in de aanvullende inventarisatie van 2009 niet meer aangetroffen (zie bijlage 1.). Individuen van deze soort houden zich op in de uitgestrekte rietvelden van de Súdwaerd en de aangrenzende Noardwaard; niet in de verblijfsrecreatieve bestemmingen en bedrijfsbestemmingen van de plangebieden. Voor bontbekplevier ontbreekt inmiddels geschikt, kaal, zandig terrein binnen de recreatieve bestemmingen of bedrijfsbestemmingen. Daarom zal ook deze soort zijn uitgeweken naar de omringende natuurgebieden.

Het nader onderzoek in 2009 naar bruine kiekendief en roerdomp heeft alleen een broedgeval van bruine kiekendief buiten de plangrenzen, in de Ecologische Hoofdstructuur en het Natura 2000-gebied van het natuurgebied Súdwaerd aangetoond (zie bijlage 1). Dat is in de uitgestrekte en verlaten rietvelden hier ook te verwachten. Roerdomp beperkt het broeden kennelijk tot de nog rustiger Makkumer Noardwaard.

Soorten als wilde eend, meerkoet, waterhoen, fuut kunnen ook tot broeden komen in de oeverkanten van de intensiever door mensen gebruikte plangebieden.

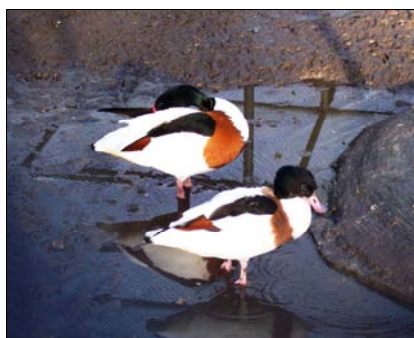

Knobbelzwaan langs Suderseewei

Bruine kiekendief mannetje

OVERWINTERENDE VOGELS

De beide plangebieden samen komen vrijwel overeen met het watervogeltelgebied FR5110. In dat gebied is tussen 2003 en 2007 alle acht maanden, van september tot april, een keer geteld. De midwintertellingen geven in wisselende jaren flinke aantallen kolgans, grauwe gans, bergeend, smient, tafeleend, kuifeend, grote zaagbek, Kievit en wulp. De aantallen bereiken echter nooit de kritische grens van 1% van de internationale populatiegrootte. De aangegeven soorten zullen voorkomen in het natuurgebied Súdwaerd en het aangrenzende deel van de brede waterpartij van de Ecologische Hoofdstructuur. Genoemde gebieden hebben voor enkele soorten, een functie als rustplaats. In elk van de telmaanden worden wel enkele individuen van: grote zilverreiger, knobbelzwaan, kleine zwaan, kolgans, grauwe gans, brandgans en nijlgans aangetroffen. Die soorten lijken daarom wel permanent aanwezig te zijn in de plangebieden. Ook gedurende het zomerseizoen worden genoemde deelgebieden 's avonds en 's nachts en bij winderige omstandigheden als rustplaats gebruikt. De intensiever door mensen gebruikte delen van de plangebieden zijn echter ook nu al niet geschikt voor deze soorten.

Bergeend

Grutto

Tafeleend, mannetjes

Kuifeend, vrouwtje met jongen

De beide plangebieden bieden voor enkele soorten een geschikt broedbiotoop en plaats om te rusten. Door de beoogde bestemmingen zal dit niet verloren gaan. De gebieden die voor intensief menselijk gebruik zijn bestemd, vormen voor geen van de soorten een essentieel rust- of broedgebied. In de natuurgebieden binnen de Ecologische Hoofdstructuur is door de specifieke bestemming de rust voor vogelsoorten voldoende beschermd.

EFFECTEN

4.2.5

A m f i b i e ë n

De kilometerhokken in de plangebieden zijn volgens Het Natuurloket niet tot redelijk onderzocht. Daarom is het Waarnemingenoverzicht 2007 van de Stichting RAVON geraadpleegd. In dit Waarnemingenoverzicht wordt de verspreiding van amfibieën in de periode van 1997 tot en met 2006 weergegeven op basis van uurhokken. De gegevens zijn vrij recent, maar zijn deels onvolledig en erg globaal. Ter aanvulling zijn de gegevens van de provincie Fryslân verkregen. Gezien de aard van de plangebieden, geeft het veldbezoek, inclusief de monsternamen met schepnetten, in combinatie met deze gegevens evenwel een voldoende beeld voor dit onderzoek.

GEGEVENS

Uit beide uurhokken zijn vijf waarnemingen bekend: kleine watersalamander, bruine kikker, groenekikkercomplex, gewone pad en heikikker. Heikikker is een soort uit tabel 3 (bijlage IV). De overige soorten zijn uit tabel 1.

INVENTARISATIE

De term 'groenekikkercomplex' wordt gebruikt voor waarnemingen waarbij niet is onderscheiden of het om de meerkikker, poelkikker of hun hybride, bastaardkikker gaat. Bastaardkikker is de beste kolonisator en zou daarom in dit gebied kunnen worden verwacht. Zonder ten minste een van beide ouders kan bastaardkikker echter niet tot een stabiele populatie komen. Daarom impliceert deze vondst dat waarschijnlijk ook de meerkikker is aangetroffen. Samen met de kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker zullen deze soorten in de plangebieden voorkomen. De watergangen en ondiepe oevers kunnen geschikte voortplantingsplaatsen zijn voor deze soorten; mogelijk ook de ondiepe plassen op het terrein. De wilgenstruwelen en houtsingels bieden geschikte schuilplaatsen voor overwintering.

Langs de bouwplaats voor acht vakantiebungalows aan de Borndiep zijn de oevers met een schepnet bemonsterd. Hierbij zijn geen amfibieën, maar slechts vissen aangetroffen.

Heikikkers houden van open plekken met kleine watertjes zoals vennen en poelen in open plekken in het bos, heidevelden of duinpannen; ze blijven nooit ver van de waterlijn. Het merendeel van het terrein lijkt niet uitermate geschikt voor deze soort; die zal uitsluitend voorkomen rond poelen bij het struweel van het natuurgebied Súdwaerd, op de Kooiwaard en de Makkumer Noardwaard buiten de plangebieden.

De dichtstbijzijnde recente vindplaats van rugstreeppad ligt bij Warns, in zuidwest Fryslân. Het is onwaarschijnlijk dat die soort de op zich geschikte zandige waarden bij Makkum bereikt.

Bruine kikker

Groenekikkercomplex

EFFECTEN

Door de toegelaten bestemmingen kunnen de algemeen voorkomende gewone pad, meerkikker, bastaardkikker, bruine kikker en kleine watersalamander worden verstoord en mogelijke exemplaren worden gedood. Deze soorten worden hierdoor niet in hun voortbestaan bedreigd. Ze vallen alle onder de vrijstelling. Aangezien alle bestemmingen zijn gerealiseerd, liggen dergelijke ingrepen niet in de directe lijn van verwachting. Heikikker is met zijn voorkomen binnen de Ecologische Hoofdstructuur en de daarbij passen bestemming goed door de planregels beschermd.

Wel verdient het aanbeveling om in voorkomende gevallen het vergraven van watergangen en oevers zo te doen dat dieren kunnen wegluchten naar open water. Dan is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen. De meest geschikte periode voor werkzaamheden is het najaar (september - oktober). Bij het volgen van een gedragscode, zoals die van de waterschappen, wordt met dit soort zaken rekening gehouden.

4.2.6

Reptielen

GEGEVENS

Geen van de kilometerhokken is volgens Het Natuurloket onderzocht. Uit het Waarnemingenoverzicht 2007 van de Stichting RAVON bleek dat in het westen van Fryslân sinds 1997 geen reptielen zijn aangetroffen. In dit Waarnemingenoverzicht wordt de verspreiding van reptielen in de periode van 1997 tot en met 2006 weergegeven. Gezien de aard van de plangebieden, zoals bleek uit de hiervoor gegeven beschrijvingen, is dat gegeven voldoende voor dit onderzoek.

Over het algemeen bestaat het leefgebied van hagedissen en slangen uit ruige vegetatie die voldoende schuilmogelijkheden biedt en tevens voldoende open is om te kunnen zonnen, zoals overgangen tussen bos en heide en oude heidevelden.

De plangebieden omvatten geen geschikte biotopen voor reptielen.

INVENTARISATIE

4.2.7

Vissen

De kilometerhokken zijn volgens Het Natuurloket niet onderzocht. Uit het Waarnemingenoverzicht 2007 van de Stichting RAVON bleek dat in het westen van Fryslân sinds 1997 geen waarnemingen van vissen bekend zijn. Daarom is tevens de landelijke zoetwatervissenatlas geraadpleegd. De atlas heeft de verspreiding van vissen in kaart gebracht op basis van uurhokken uit de periode van 1975 tot 1995. Deze gegevens zijn verouderd, maar geven onder voorwaarden een voldoende beeld voor dit onderzoek. Daarom is in augustus 2009 langs de weg Borndiep aanvullend met schepnetten een inventarisatie uitgevoerd. Tot slot is gebruik gemaakt van het onderzoek naar beschermde vissoorten van Wetterskip Fryslân.

GEGEVENS

Tiendoornige stekelbaars in cuvet

Jonge snoek (voor een berrmpje) in cuvet

De gegevens van vissen vertonen veel lacunes. Uit het uurhok zijn zeventien soorten bekend (zie bijlage 5). In het onderzoek naar beschermde vissoorten van Wetterskip Fryslân is alleen bittervoorn in de buurt van de plangebieden aangetroffen. De eigen inventarisatie leverde driedoornige en tiendoornige stekelbaars, kleine modderkruiper, paling en verschillende kleine exemplaren bittervoorn op.

INVENTARISATIE

Onder deze waarnemingen bevinden zich drie streng en een overige beschermde soorten, verder wel twee rode lijstsoorten: kroeskarper en winde. Kroeskarper is een soort van grote rivieren. Winde komt voor in grote open wateren. Het is niet waarschijnlijk dat deze soorten in de plangebieden voorkomen. Langs de randen van het plangebied en dan met name in het IJsselmeer, ook als monding van de grote rivier de IJssel, ligt echter voor de hand.

Kleine modderkruiper (zie tabel 2) is bij de bemonstering aan het Borndiep aangetroffen. De soort kan in vrijwel elke watergang worden aangetroffen. Beekprik, rivierprik en bittervoorn zijn soorten van tabel 3. De prikken migre-

ren voor hun levenscyclus tussen brongebieden van beken en de zee en zijn rond de plangebieden dus alleen incidenteel op doorreis. Bittervoorn komt tot een populatie wanneer er voldoende zwanenmosselen zijn voor hun voortplanting. Gezien het aantal gevangen kleine exemplaren is voortplanting hier in de oeverzone van het IJsselmeer het geval.

Kleine modderkruiper in cuvet Twee bittervoorn in cuvet
Beiden gevangen in Holle Poarte

EFFECTEN Omdat er op grond van de planregels geen veranderingen meer aan de waterpartijen zijn voorzien, zullen de aangetroffen beschermde vissoorten geen gevolgen ondervinden van de vernieuwde bestemmingsplannen. Aangezien kleine modderkruiper in deze regio veel voorkomt, is eventueel gering verlies van leefgebied niet negatief voor de populatie.

Wel verdient het aanbeveling om in voorkomende gevallen het vergraven zo te doen dat vissen kunnen wegvluchten vanaf het dode eind richting open water. Dan is vaak geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen. De meest geschikte periode voor werkzaamheden is het najaar (oktober - december). Bij het volgen van een gedragscode, zoals die van de waterschappen, wordt met dit soort zaken rekening gehouden.

4.2.8

Dagvlinders

GEGEVENS Op Het Natuurloket wordt gemeld dat de soortengroep dagvlinders in de plangebieden redelijk tot goed en actueel zijn onderzocht. De gegevens die zijn gebruikt, komen uit de atlas van Dagvlinders in Fryslân. Deze atlas heeft de verspreiding van dagvlinders weergegeven op basis van kilometerhokken uit de periode van 1990 tot 1999. Deze gegevens zijn gedetailleerd en redelijk volledig, maar enigszins verouderd. Dit mede omdat de inrichting tot verblijfsrecreatieterrein pas sindsdien is voltooid. Daarom is ook nog het Waarnemingenverslag 2007 gebruikt. Dit Waarnemingenverslag heeft de verspreiding van vlinders in de periode van 1990 tot 2006 weergegeven op basis van uurhokken. Dit is weer minder gedetailleerd (zo valt de Makkumer Noordwaard daar ook binnen), maar recent. Gezien de aard van het terrein zoals vastgesteld tijdens het veldbezoek geeft de lijst echter voldoende beeld voor deze soortengroep.

Uit de kilometer- en uurhokken zijn 21 soorten dagvlinders bekend (zie bijlage 6). Er is een beschermde (tabel 2 of 3) soort en Rode lijstsoort waargenomen. Het is niet waarschijnlijk dat beschermde soorten structureel voorkomen in dit terrein, grotendeels bestaand uit jonge vegetaties, kort gras en rietveld. Meestal betreft dit een waarneming van rouwmantel. Dit is een zwervende vlinder die in Nederland niet tot voortplanting komt en daarom niet als te beschermen wordt aangemerkt. Algemene soorten zoals klein koolwitje en klein geaderd witje (waardplant: kruisbloemigen), zandoogjes en algemene dikkopjes zullen gebruikmaken van het terrein van de plangebieden.

Klein geaderd witje

Bont zandoogje

De voorkomende soorten worden door het voornamelijk continueren van de vigerende bestemmingen niet in hun voortbestaan bedreigd. In de kruidenrijke ruigten van de Ecologische Hoofdstructuur zijn de vlinders met de beoogde planregels goed beschermd.

EFFECTEN

4.2.9

Libellen

De soortengroep libellen staat bij Het Natuurloket als matig tot goed en actueel onderzocht. Hierbij zijn in de plangebieden geen rode lijstsoorten of beschermde soorten bekend. Daarom zijn de gegevens niet opgevraagd en zijn de gegevens uit de atlas van Libellen in Friesland geraadpleegd. Deze voorlopige verspreidingsatlas heeft de verspreiding van libellen weergegeven op basis van kilometerhokken uit de periode van 1995 tot 2004. Hieruit is echter slechts één waarneming bekend. Verder aanvullend is de landelijke libellenatlas gebruikt. Deze atlas heeft de verspreiding van libellen in kaart gebracht op basis van uurhokken uit de periode van 1990 tot 1997. Deze gegevens zijn gedetailleerd en redelijk volledig, maar verouderd, omdat de terreininrichting pas nadien is voltooid en uitgegroeid. Daarom is tot slot ook nog het Waarnemingenverslag 2007 gebruikt. Dit Waarnemingenverslag heeft de verspreiding van libellen in de periode van 1990 tot 2006 weergegeven op basis van uurhokken. Dit is weer minder gedetailleerd, maar recent. In combinatie met het veldbezoek geeft dit voldoende beeld.

GEGEVENS

Houtpantserjuffer

Viervlek

INVENTARISATIE Het uurhok geeft waarnemingen van dertien soorten libellen (zie bijlage 7). Geen van deze soorten is beschermd of een rode lijstsoort. In de plangebieden zijn veel watergangen aanwezig die kunnen dienen als voortplantingsplaats voor algemene libelsoorten. Ook de ondiepe poelen kunnen een voortplantingsplaats vormen. Opvallend is dat 'het zure viertal' aanwezig is wat wijst op ten minste één licht zure, venachtige poel in of nabij de plangebieden. Het voorkomen van houtpantserjuffer wijst op de aanwezigheid van opgaande begroeiing langs de waterrand, zoals dat langs de waterpartijen rond de verblijfsrecreatieterreinen in Holle Poarte is te vinden. De biotoop voor minder algemene soorten ontbreekt.

EFFECTEN De voorkomende soorten zijn niet beschermd en worden door de beoogde voortzetting van de in overwegende mate al geldende bestemmingen niet in hun voortbestaan bedreigd. De aanwezige waterpartijen behouden hun functie als voortplantingsplaats en foerageergebied voor libellen, indien er zoals beide bestemmingsplannen beogen, een goede waterkwaliteit en voldoende water- en oevervegetatie is.

4.2.10

O v e r i g e

De beschermde kevers en mieren zijn niet in de plangebieden te verwachten. De beschermde mierensoorten komen voor in zandige bosgebieden en niet in een qua ontwikkeling jonge zandplaat met vaaggronden. De oude eikenbomen voor vliegend hert zijn afwezig. Gestreepte waterroofkever is een soort van groot water in laagveen en geschikte poelen. In beide plangebieden is geen laagveen en zijn geen geschikte poelen. Brede geelrandwaterroofkever is een soort van grote, permanent stilstaande wateren. Overigens bedreigt de continuering van de al bestaande bestemmingen de grotere waterpartijen op geen enkele wijze.

Juchtleerkever en heldenbok worden binnen Nederland als uitgestorven beschouwd. Ditzelfde geldt waarschijnlijk voor rivierkreeft en Bataafse stroommossel. De wijngaardslak is gebonden aan het voorkomen van mergel en kan om die reden worden uitgesloten.

Conclusie 5

5.1

Gebiedsbescherming

De beschermde gebieden liggen op een geringe afstand en gedeeltelijk zelfs in de plangebieden. Toch zijn door het in planologische zin conserverend karakter van beide bestemmingsplannen en de gepaste bestemming voor de gebieden die deel uit maken van de Ecologische Hoofdstructuur, geen negatieve effecten te verwachten. Voor deze bestemmingsplannen is daarom zeer waarschijnlijk geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 of het beschermingsregiem voor de Ecologische Hoofdstructuur nodig. Deze conclusie moet worden bevestigd voor zowel het Natura 2000-gebied, als voor de Ecologische Hoofdstructuur, namens het bevoegd gezag, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân.

5.2

Soortbescherming

Ten aanzien van de soortenbescherming zijn vijf aspecten van belang in de verdere procedure:

- nadere inventarisatie;
- niet bedreigde waarden;
- bescherming vogels;
- vrijgestelde soorten;
- ontheffingen.

Noordse woelmuis en waterspitsmuis

Er is nader onderzoek naar noordse woelmuis en waterspitsmuis uitgevoerd in 2006. Daarbij is waterspitsmuis aangetroffen. Uit de bestemmingsplannen vloeien geen ontwikkelingen voort die een bedreiging voor deze soorten zouden vormen.

NADERE INVENTARISATIE

Roerdomp en bruine kiekendief

Er is in 2009 een broedvogelonderzoek ingesteld naar roerdomp en bruine kiekendief. De eerste soort is hier niet en van de tweede soort is een broedgeval buiten de beide plangebieden gevonden. Daarmee worden deze soorten niet door de vernieuwing van beide bestemmingsplannen bedreigd.

NIET BEDREIGDE WAARDEN

Van de volgende soortengroepen worden geen verbodsbepalingen overtreden in de plangebieden:

- vaatplanten;
- vleermuizen;
- zoogdieren;
- amfibieën;
- reptielen;
- vissen;
- dagvlinders;
- libellen;
- overige soorten.

BESCHERMING VOGELS

Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Bij de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting geldt vrijstelling van de verboden, als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode, zoals Gedragscode Flora- en faunawet voor Bouwend Nederland.

Als er niet volgens een gedragscode wordt gewerkt, moet worden nagegaan of er verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden. Er zijn in of in de omgeving van de plangebieden geen permanent bewoonde nesten of belangrijke rust- of foerageergebieden van vogels aanwezig. Daarom kan men er in dit plangebied van uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of de werkzaamheden voor het broedseizoen worden begonnen en continu voortduren. Als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustigere broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. Indien wordt gekozen voor de tweede optie moeten opgaande begroeiing en bebouwing ruim voor aanvang van het broedseizoen worden verwijderd.

De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

In het plangebied is voor geen enkele soort de goede staat van instandhouding in het geding. In beide plangebieden is voor geen enkele soort de goede staat van instandhouding in het geding. Overigens vloeien uit het voornamelijk continueren van gerealiseerde bestemmingen niet direct bedreigende ingrepen voort.

VRIJGESTELDE SOORTEN

In de plangebieden komen enkele beschermde soorten voor in de groepen vaatplanten, amfibieën en zoogdieren, die mogelijk zouden kunnen worden verstoord door uit de toegelaten bestemmingen voorkomende werkzaamheden. Deze soorten staan in tabel A. Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling voor de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor verstoring van deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

Tabel A. Soorten in de plangebieden waarvoor een vrijstelling geldt

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>
Gewone dotterbloem	<i>Caltha palustris</i>
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>
Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Bastaardkikker	<i>Rana esculenta synklepton</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>

5.3

Conclusie

In het kader van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is ten behoeve van de bestemmingsplannen 'Makkum Zuidwaard' en 'Holle Poarte 2008' een onderzoek uitgevoerd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, het beleid voor de Ecologische Hoofdstructuur en de Flora en faunawet.

Op het punt van de gebiedsbescherming lijken de beoogde bestemmingen van beide plannen niet strijdig met de gebiedsbescherming. Er worden met wetenschappelijke zekerheid geen (significant) negatieve effecten verwacht. Gezien het vooroverleg valt te verwachten dat het bevoegd gezag zal bevestigen dat er geen vergunningen nodig zijn, dan wel dat die zonder restricties worden verleend.

Over het voorkomen van soorten is voldoende duidelijkheid verkregen. De beoogde bestemmingen leiden niet tot overtredingen in de soortenbescherming. Er zijn geen ontheffingen nodig ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Wanneer de verklaring van het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân is verkregen, zijn er vanuit de natuurwetgeving geen belemmeringen om als gemeenteraad van Wûnseradiel beide bestemmingsplannen vast te stellen.

5.4

Aanbevelingen

- VLEERMUIZEN** Bij aan- en nieuwbouw kan worden gedacht aan vleermuizenvoorzieningen, bijvoorbeeld met een toegankelijke (dubbele) spouw of ruimte onder het dak. Ook bij bestaande vakantieverblijven en andere voorzieningen kunnen door het plaatsen van nestkasten, vleermuizendakpannen en -stenen extra zomerverblijfplaatsen worden gecreëerd. Ook het inrichten van een winterverblijf voor vleermuizen (bijvoorbeeld een bunker) is het overwegen waard.
- VOGELS** Diverse overkappingen bieden in potentie broedgelegenheid aan zwaluwen. Verder kan de vogelpopulatie worden gestimuleerd door het aanbrengen van nestkasten, nesteldakpannen of neststenen bij aan- of verbouw. De Ecologische Hoofdstructuur in beide plangebieden leent zich voor nestvoorzieningen voor torenvalk en ooievaar. Dergelijke voorzieningen zouden de recreatieve natuurbeleving voor de gasten van de verblijfsrecreatieve complexen verder kunnen versterken.
- ALGEMEEN** Door niet te veel groen op te ruimen en takken en bladeren te laten liggen binnen het terrein, zullen veel dieren, zoals wezel, hermelijn en egel, schuilplaatsen kunnen vinden en kan de biodiversiteit vrij eenvoudig worden verhoogd. Verder is het bevorderen van mantel- en zoomvegetaties met bloem-, bes- en zaaddragende inheemse soorten bevorderlijk voor de insecten en vogelbevolking en daarmee voor de stand van andere vogelsoorten, vleermuizen en amfibieën.

6.1**Veldbezoek**

Een deel van het plangebied Holle Poarte is op 7 december 2005 door mevrouw drs. K.M.S. De Maeijer bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Er zijn hierbij plantensoorten genoteerd, maar verder geen volledige vegetatieopnamen gemaakt.

Het was een bewolkte dag met een maximumtemperatuur van 8°C en een zwakke westenwind.

Op 15 juli 2009 zijn beide plangebieden verkend door de heer drs. R.G. Meijer. Het was een mooie dag met 21°C, 76% luchtvochtigheid en een zuidwestenwind kracht 4 Beaufort.

Op 11 mei 2009 van 20:00 uur tot 22:30 uur, 18 juni 2009 van 20:00 uur tot 23:00 uur en 29 juni 2009 van 19:00 uur tot 22:00 uur, is onder gunstige weersomstandigheden het plangebied geïnventariseerd op nestlocaties van roerdomp en bruine kiekendief door de heer ing. D.J. Venema.

In de avond van 23 juli 2009, van 21:20 tot 23:40 uur is het terrein van hotel-restaurant De Vigilante onderzocht op vleermuizen door de heer ing. T. Dolstra en de heer drs. R.G. Meijer. De zon ging om 21:46 uur onder (dekoepel.nl). De temperatuur varieerde tussen 17 en 18°C, de luchtvochtigheid liep op van 76% tot 82%. De wind kromp van westzuidwest naar zuidzuidwest en waaide met 4 Beaufort en stoten van 5. Na afloop van dit onderzoek is het nog braakliggende deel van het terrein van bungalowpark Makkum Beach aan de Borndiep kort bezocht, waarbij een aantal vleermuizen is waargenomen.

In de avond van 27 augustus 2009, van 20:30 tot 22:30 uur, is het terrein van hotel-restaurant De Vigilante opnieuw onderzocht op vleermuizen door mevrouw ing. M. Oudshoorn en de heer ing. E.J. Slot. Zonsondergang was om 20:38 uur (dekoepel.nl). De temperatuur nam af van 19 tot 18°C, de luchtvochtigheid liep op van 82 tot 86%. De wind waaide uit het zuidwesten en nam af van 5 tot 2 Beaufort. Voorafgaand aan dit onderzoek is het water langs de bouwkevel van bungalowpark Makkum Beach aan de Borndiep onderzocht op amfibieën en vissen.

6.2

Media

- www.natuurloket.nl overzicht recente en beschikbare gegevens planten en dieren;
- www.ravon.nl informatie over (verspreiding) van herpetofauna;
- www.natuurloket.nl/kaart/rapport/synbiosyskoppeling voor vegetatiegegevens.

6.3

Gegevens

- SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen voor gegevens van vogels.

6.4

Literatuur

- Arcadis Heidemij Advies, Beheersplan Fryske Iselmarkust 2000-2025, It Fryske Gea, Olterterp, 1999.
- De Boer, V. 2009. Makkum. Levering vogelgegevens. SOVON rapport GC2009-0263. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Brenninkmeijer, A., R van der Hut en M. Koopmans, Verspreiding van beschermde vissoorten in Fryslân, rapport 1029, Altenburg en Wymenga, ecologisch onderzoek BV Veenwouden, 2008.
- Eekelder, P. 2005. Makkum. Levering vogelgegevens. rapport SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij 10 West (gedeeltelijk) Sneek, Wageningen 1974.
- Meijden, R. van der, Heukels' Flora van Nederland, Wolters-Noordhoff bv Groningen/Houten 2005.
- Westhoff, dr. V., drs. A.J. den Held, Plantengemeenschappen in Nederland, boek Thieme & cie, Zutphen 1975.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, Zoogdieren van West-Europa, Stichting Uitgeverij KNNV en Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht 1994.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 1992.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen: Onderzoek naar verspreiding en ecologie, KNNV Uitgeverij, Utrecht 1997.
- Kuiper, D.P.J., J. Schut, A.-J. Haarsma, J. Ouwehand, H.J.G.A. Limpens & D. van Dullemen, Meervleermuizen in Fryslân: kennisontwikkeling voor

- soortenbescherming, Altenburg en Wymenga, ecologisch onderzoek BV Veenwouden, 2006.
- RAVON, reptielen, amfibieën, vissen, Waarnemingenoverzicht 2006, 9-3, Nijmegen, 2007.
 - SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 - Nederlandse fauna 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
 - Nie, dr. H. de, Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen, Media Publishing en Stichting Atlas Verspreiding, Doetinchem 1993.
 - Tax, M.H., Atlas van de Nederlandse dagvlinders, Wageningen 1989.
 - Vlinderwerkgroep Friesland & De Vlinderstichting 2000, Dagvlinders in Fryslân: het vluchtige vastgelegd, Friese Pers Boekerij en KNNV Uitgeverij, 2000.
 - Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002, De Nederlandse libellen (Odonata) - Nederlandse fauna 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
 - Vos, S. (redactie), Werkatlas zoogdieren in Fryslân - verspreiding 1990-2006, Provincie Fryslân, Leeuwarden, 2007.
 - Waarnemingenverslag 2007, dagvlinders, libellen en sprinkhanen, EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007.

B i j l a g e n

1. Nader onderzoek bruine kiekendief en roerdomp
1. Vleermuizen
2. Overige zoogdieren
3. Broedvogels
4. Amfibieën en reptielen
5. Vissen
6. Vlinders
7. Libellen
8. Codes Rode lijst
9. Uitleg Beschermingsregime

Bijlage 1. Nader onderzoek bruine kiekendief en roerdomp

In 2009 heeft er aanvullend onderzoek plaats gevonden naar het voorkomen van bruine kiekendief en roerdomp in en in de directe omgeving van het plandeelgebied gemeentewerf. Dit was naar aanleiding van eerdere concrete nieuwe bestemmingen voor een deel van het gebied tussen gemeentewerf en de Suderseewei (bestemming maatschappelijke voorzieningen). De natte rietvelden vormen voor deze soorten geschikt broedbiotoop. Voor het onderzoek zijn tijdens het broedseizoen drie veldbezoeken afgelegd.

Met betrekking tot het voorkomen van bruine kiekendief is gelet op de aanwezigheid van individuen en gedrag zoals balts, transport van nestmateriaal, voedseltransport en prooiovergave. Met betrekking tot roerdomp is geluisterd naar hoempende individuen en zijn de oevers van afstand met behulp van een verrekijker afgezocht op de aanwezigheid van individuen. De veldbezoeken hebben plaats gevonden op 11 mei, 18 juni en 29 juni. De weersomstandigheden tijdens de bezoeken waren gunstig. Figuur 1 geeft het onderzoeksgebied weer.

Het veldbezoek van 11 mei 2009 vond plaats van 20:00 uur tot 22:30 uur. Tijdens het bezoek werden, buiten de plangebieden, enkele malen een jagent mannetje bruine kiekendief waargenomen. Eenmaal werden op hetzelfde moment twee individuen waargenomen. Territoria-indicerende waarnemingen werden niet gedaan. Er werden eveneens geen roerdompen waargenomen.

Het veldbezoek van 18 juni 2009 vond plaats van 20:00 uur tot 23:00 uur. Er werd meerdere malen een jagent mannetje bruine kiekendief voorbijvliegend waargenomen. Twee maal werd een vliegend vrouwtje bruine kiekendief gezien. Eenmaal werd waargenomen dat een vrouwtje met nestmateriaal in de klauwen vloog en vervolgens in het rietveld verdween (zie figuur 1). Dit duidt op de aanwezigheid van een nest. Er werden geen bruine kiekendieven binnen de plangebieden waargenomen. Er werden in het geheel geen roerdompen waargenomen.

Het veldbezoek van 29 juni 2009 vond plaats van 19:00 uur tot 22:00 uur. Tijdens het bezoek werd waargenomen dat een mannetje bruine kiekendief vanuit de ten zuiden gelegen landbouwgronden aankwam vliegen. Vervolgens kwam een vrouwtje bruine kiekendief uit het ten zuiden gelegen rietveld uit het riet opvliegen. Er vond vervolgens een prooioverdracht plaats (vermoedelijk een spreek). Het vrouwtje keerde na enige tijd terug naar dezelfde locatie (zie figuur 1). Het gedrag duidt op de aanwezigheid van een nest met jongen. Aan het einde van de avond is het mannetje in een meidoornstruikje gaan slapen. Er werden geen bruine kiekendieven binnen de plangebieden waargenomen. Er werden in het geheel geen roerdompen waargenomen.

Figuur 4. Het onderzoeksgebied, het plandeelgebied (roze) en de nestlocatie van bruine kiekendief (rode ster) (Bron kaartje: Google Earth)

Bijlage 1. Vleermuizen in beide uurhokken 10-33 en 10-34 in en rond de plangebieden (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Gewone dwergvleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Laatvlieger	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Meervleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Ruige dwergvleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)
Watervleermuis	x		Tabel 3 (bijlage IV)

Bijlage 2. Overige zoogdieren in beide uurhokken 10-33 en 10-34 in en rond de plangebieden (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Aardmuis	x		Tabel 1
Bosmuis	#		Tabel 1
Gewone bosspitsmuis	#		Tabel 1
Bruine rat	x		
Bunzing	x		Tabel 1
Dwergmuis	x		Tabel 1
Dwergspitsmuis	x		Tabel 1
Egel	x		Tabel 1
Haas	x		Tabel 1
Hermelijn	x		Tabel 1
Huismuis	x		

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Huisspitsmuis	x		Tabel 1
Konijn	x		Tabel 1
Mol	x		Tabel 1
Muskusrat	x		
Noordse woelmuis	#	KW	Tabel 3 (bijlage IV)
Ree	x		Tabel 1
Veldmuis	x		Tabel 1
Vos	x		Tabel 1
Waterspitsmuis	#	KW	Tabel 3 (bijlage 1)
Wezel	x		Tabel 1
Woelrat	x		Tabel 1
Zwarte rat	x		

x = vangst of vondst

= braakbalvondst

Bijlage 3a. Broedvogels in het uurhok BMP-telgebied 2843 (natuurgebied Súdwaerd) in de plangebieden (SOVON 2009)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Bergeend	x		Vogels
Bontbekplevier	x	KW	Vogels
Fuut	x		Vogels
Gele kwikstaart	x	GE	Vogels
Kievit	x		Vogels
Kleine Plevier	x		Vogels
Kluut	x		Vogels
Kokmeeuw	x		Vogels
Krakeend	x		Vogels
Nijlgans	x		
Oeverzwaluw	x		Vogels
Rietzanger	x		Vogels
Scholekster	x		Vogels
Visdief	x	KW	Vogels

Bijlage 3b. Totaallijst rode lijstsoorten broedvogels in beide uurhokken 10-33 en 10-34 in en rond de plangebieden (atlas & Sovon 2009)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Boerenzwaluw	x	GE	Vogels
Bontbekplevier	x	KW	Vogels
Boomvalk	x	KW	Vogels
Gele kwikstaart		GE	Vogels
Graspieper	x	GE	Vogels
Grauwe Vliegenvanger	x	GE	Vogels
Grutto	x	GE	Vogels
Huismus	x	GE	Vogels
Huiszwaluw		GE	Vogels
Kerkuil	x	KW	Vogels
Kneu	x	GE	Vogels
Koekoek	x	KW	Vogels
Nachtegaal	x	KW	Vogels

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Patrijs	x	KW	Vogels
Porseleinhoen	x	KW	Vogels
Ransuil	x	KW	Vogels
Ringmus	x	GE	Vogels
Roerdomp	x	BE	Vogels
Roodhalsfuut	x	GE	Vogels
Slobeend	x	KW	Vogels
Snor	x	KW	Vogels
Spotvogel	x	GE	Vogels
Tapuit	x	BE	Vogels
Tureluur	x	GE	Vogels
Veldleeuwerik	x	GE	Vogels
Wintertaling	x	KW	Vogels
Zomertaling	x	KW	Vogels

Bijlage 4. Amfibieën en reptielen in beide uurhokken 10-33 en 10-34 in en rond de plangebieden (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Bruine kikker	x		Tabel 1
Groenekikkercomplex	x		Tabel 1
Gewone pad	x		Tabel 1
Heikikker	x	KW	Tabel 3 (bijlage IV)

Bijlage 5. Vissen in beide uurhokken 10-33 en 10-34 in en rond de plangebieden (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Baars	x		
Beekprik			Tabel 3 (bijlage 1)
Blankvoorn	x		
Bittervoorn			Tabel 3 (bijlage 1)
Bot	x		
Brasem	x		
Forel	x		
Kolblei	x		
Kroeskarper	x	KW	
Modderkruiper			Tabel 2
Riviergrondel	x		
Rivierprik			Tabel 3 (bijlage 1)
Ruisvoorn	x		
Snoek	x		
Spiering	x		
Winde	x	GE	
Zeelt	x		

Bijlage 6. Vlinders in beide uurhokken 10-33 en 10-34 in en rond de plangebieden (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Argusvlinder	x		
Atalanta	x		
Boomblauwtje	x		
Bont zandoogje	x		
Bruin zandoogje	x		
Citroenvlinder	x		
Dagpauwoog	x		
Distelvlinder	x		
Gehakkelde aurelia	x		
Groot dikkopje	x		
Groot koolwitje	x		
Hooibeestje	x		
Icarusblauwtje	x		
Klein geaderd witje	x		
Klein koolwitje	x		
Kleine vos	x		
Kleine vuurvlinder	x		
Koelvinkje	x		
Landkaartje	x		
Oranje luzernevlinder	x		
Zwartspriddikkopje	x		

Bijlage 7. Libellen in beide uurhokken 10-33 en 10-34 in en rond de plangebieden (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Bloedrode heidelibel	x		
Bruine glazenmaker	x		
Bruinrode heidelibel	x		
Geelvlak heidelibel	x		
Gewone oeverlibel	x		
Gewone pantserjuffer	x		
Glassnijder	x		
Houtpantserjuffer	x		
Lantaarntje	x		
Steenrode heidelibel	x		
Variabele waterjuffer	x		
Viervlek	x		
Zwarte heidelibel	x		

Bijlage 8. Codes Rode lijst.

BE	Bedreigd
EB	Ernstig Bedreigd
GE	Gevoelig
KW	Kwetsbaar
OG	Onvoldoende Gegevens
NB	Niet Beschouwd, standaardlijstsoort
TNB	Thans Niet Bedreigd
UW	Uitgestorven (wereldschaal)

UWW	In het Wild uitgestorven (wereldschaal)
VN	Verdwenen uit Nederland
VN*	Verdwenen uit NL voor 1900
VNW	In het wild verdwenen (NL)

Bijlage 9. Uitleg beschermingsregime

Soorten in tabel 1

Dit betreft de soorten die in de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden omschreven als "Algemene soorten". Ze zijn in Nederland zo algemeen voorkomend dat wordt aangenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet negatief beïnvloeden. Voor deze "Algemene soorten" geldt een vrijstelling voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld.

Soorten in tabel 2

Dit betreft de soorten die in de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden omschreven als "Overige soorten". Voor deze "Overige soorten" geldt, in het kader van de Flora- en faunawet, een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Deze gedragscode moet door de sector of de ondernemer zelf worden opgesteld en ingediend voor goedkeuring (zie hierna). Zolang er geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten ontheffing worden aangevraagd.

Een ontheffing zal worden verleend als er:

- geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;
- zorgvuldig wordt gehandeld.

Dit houdt in elk geval in dat de werkzaamheden geen wezenlijke invloed hebben op de soort. Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Verder moet voorafgaand aan de werkzaamheden in redelijkheid alles worden verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat dieren worden gedood of verwond en verblijfplaatsen worden beschadigd. Hierdoor ligt het voor de hand dat in ieder geval buiten het broedseizoen zal moeten worden gewerkt.

Soorten in tabel 3

Dit betreft de soorten die worden genoemd in bijlage 1 van de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet of in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Ontheffing voor deze soorten wordt alleen verleend onder strikte voorwaarden. Voor verstoring van deze soorten kan slechts ontheffing worden verleend als aan de volgende drie voorwaarden wordt voldaan:

- als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- als er geen alternatief is voor de werkzaamheden;
- als sprake is van een specifiek in de wet of de AMvB genoemde omstandigheid, bijvoorbeeld de bedreiging van de volksgezondheid of de openbare veiligheid, bestendig gebruik en uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Gedragscodes voor soortenbescherming

Een gedragscode wordt noodzakelijk om van bepaalde vrijstellingen te kunnen gebruikmaken. De code moet door een sector of ondernemer worden opgesteld en worden goedgekeurd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een gedragscode maakt op systematische wijze duidelijk hoe aan de voorwaarden van de vrijstelling kan worden voldaan. Belangrijke elementen hierbij zijn de begrippen "zorgvuldig handelen" en "al het redelijke doen" om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Daarbij moet:

- een inventarisatie worden verricht naar beschermde soorten in de plangebieden (door een deskundige);
- een plan van aanpak worden opgesteld voor het voorkomen van verstoring van de beschermde soorten;
- tevens een plan van aanpak worden opgesteld om verblijfplaatsen die voor langere periode worden gebruikt, te beschermen;
- bijzondere aandacht worden besteed aan soorten van de Rode lijst, bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de Vogelrichtlijn;

en tot slot:

- mogen er geen werkzaamheden worden uitgevoerd die in strijd zijn met de verbodsbepalingen in de voor soorten meest kwetsbare periode.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Wunseradiel

Contactpersoon
Mevrouw mr. S. Eringa

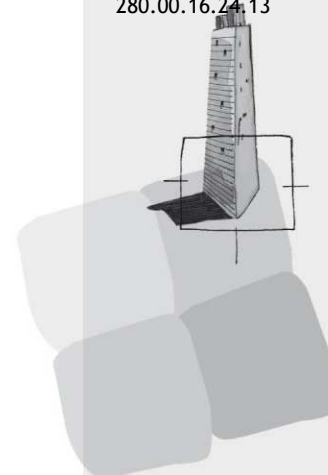
Rapport
de heer drs. R.G. Meijer
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
De heer drs. R.G. Meijer
BügelHajema Adviseurs

Supervisie
De heer drs. B. van der Veen
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
280.00.16.24.13

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort